

Parlementaire onderzoekscommissie
belast met het onderzoek naar
mogelijke disfuncties in het
strafrechtelijk onderzoek "Operatie
Kelk"

van

VRIJDAG 4 APRIL 2025

Namiddag

Commission d'enquête
parlementaire chargée d'enquêter
sur d'éventuels dysfonctionnements
dans le déroulement de l'enquête
pénale baptisée "Opération Calice"

du

VENDREDI 4 AVRIL 2025

Après-midi

De openbare commissievergadering wordt geopend om 14.51 uur en voorgezeten door de heer Pierre Jadoul.

La réunion publique de la commission est ouverte à 14 h 51 et présidée par M. Pierre Jadoul.

**Hoorzitting met mevrouw Christine Mussche en de heer Walter Van Steenbrugge, advocaten.
Audition de Mme Christine Mussche et M. Walter Van Steenbrugge, avocats.**

De **voorzitter**: Ik herinner u eraan dat conform artikel 4, § 1, van de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1996, de onderzoekscommissie alle in het Wetboek van strafvordering omschreven onderzoeksmaatregelen kan nemen. Ze kan onder meer getuigen onder ede horen.

Alvorens u te vragen de eed af te leggen, wens ik de aandacht te vestigen op het laatste lid van artikel 8 van bovenvermelde wet, volgens hetwelk iedere getuige kan aanvoeren dat hij, door naar waarheid een verklaring af te leggen, zich zou kunnen blootstellen aan strafvervolging en derhalve getuigenis weigeren (zie ook artikel 14, 3, g), van het internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966, bekrachtigd bij de wet van 15 mei 1981). Dat betekent dat u het recht heeft om te zwijgen wanneer u meent dat uw publieke verklaring later tegen u zou kunnen worden gebruikt in een strafvordering.

Ik wil er vervolgens nog de nadruk op leggen dat u, krachtens artikel 9 van dezelfde wet, voor valse getuigenis kan worden gestraft met een gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar en u voor een termijn van ten minste vijf en ten hoogste tien jaar kunt worden onttrokken uit het recht om te kiezen of verkozen te worden.

Ten slotte wijs ik u erop dat ingevolge artikel 3 van

voornoemde wet de geheimhouding van uw verklaringen niet is gewaarborgd tenzij het gaat om verklaringen afgelegd tijdens een vergadering met gesloten deuren en waarvoor de commissie zich uitdrukkelijk heeft verbonden de geheimhouding in acht te nemen. Bovendien is ieder stuk dat u aan de commissie zou overleggen vatbaar voor openbaarmaking.

Na deze verduidelijking vraag ik u de eed af te leggen door de hand te heffen en de volgende woorden te herhalen: "Ik zweer de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen."

Mevrouw Christine Mussche en de heer Walter Van Steenbrugge leggen de eed af.

De **voorzitter**: Kunt u toelichten wat uw rol was in het dossier Kelk?

Walter Van Steenbrugge: Als mijn confrater het goed vindt, zou ik graag als eerste het woord nemen om onze positie even toe te lichten en ook om het traject van de afgelopen vijftien jaar heel kort in herinnering te brengen.

Het is zo dat we eigenlijk even in de tijd moeten teruggaan om onze eerste contacten met de slachtoffers van seksueel misbruik binnen de pastorale sfeer te situeren. Dat was in de jaren negentig toen ik de heer Rik Devillé op kantoor kreeg. Hij was vergezeld van heel wat slachtoffers, die ongeveer hetzelfde verhaal vertelden, namelijk dat zij in het verleden misbruikt waren door geestelijken. In die periode heb ik dus een aantal mensen, ik denk een stuk of veertig, vijftig, gezien en heb ik hun mijn visie gegeven om klacht neer te leggen wegens het feit dat wij in het Belgisch strafprocesrecht en het Belgisch strafrecht in het algemeen de rechtsfiguur van de verjaring kennen, naast de eenheid van opzet. Als men te maken heeft met veelplegers, probeert men best de verschillende feiten die gepleegd zouden zijn, op

een tijdslijn te plaatsen. Men kan uiteindelijk pas een verjaring beoordelen, als men alle verschillende feiten op een tijdslijn heeft geplaatst en als men heeft kunnen nagaan of er een eenheid van opzet bestaat, een soort van voortgezet misdrijf, wat wij zo in het jargon noemen, om dan de verjaring een aanvang te laten nemen vanaf het laatste feit, op voorwaarde natuurlijk dat er tussen die verschillende feiten geen verjaring is ingetreden volgens de op dat ogenblik vigerende wetgeving.

Dus dat was mijn advies. Uiteindelijk hebben de mensen die mij in de jaren negentig hebben aangezocht, geen mandaat gegeven om klacht neer te leggen. Ik denk dat het hen wat aan mentale sterkte ontbrak om dat in die periode te doen. U moet natuurlijk weten – u weet dit ongetwijfeld – dat wanneer men een klacht met burgerlijke partijstelling neerlegt, men natuurlijk de intiemste zaken die men heeft meegemaakt, moet prijsgeven. Het was niet zo evident om dat in die periode te doen.

Het enige wat ik mij nog herinner dat we gedaan hebben, is dat we met een beperkte delegatie met de heer Devillé zijn ontvangen op het kabinet van minister van Justitie Marc Verwilghen, de minister na de Dutrouxperiode. Toen heeft de minister gezegd dat hij wel een lans wilde breken om seksuele delicten die gepleegd zijn ten aanzien van minderjarigen, onverjaarbaar te maken. Het siert de man in kwestie, die voormalige minister van Justitie, dat hij daar een lans voor brak en dat hij daarvoor wilde ijveren, wat hij dan ook gedaan heeft en wat we nu recentelijk dan toch hebben kunnen verwerven door effectief die nieuwe wet te laten inschrijven in ons strafwettenarsenaal. Dat was dus wat betreft de jaren negentig.

Wij – mijn kantoor en mijn confrater Mussche – werden opnieuw geraadpleegd na het gesprek van de heer Mark Vangheluwe, de misbruikte neef van Roger Vangheluwe. Mark die had gevraagd om de hoogste in rang van de kerkelijke hiërarchie, destijds aartsbisschop Léonard, te kunnen spreken, maar die kreeg hij niet te zien. De heer Danneels dook op 8 april 2010 samen met de bisschop van Brugge op in de abdij van Steenbrugge.

Men ging niet in op het verzoek van Mark Vangheluwe om te stoppen met de maskerade en de hypocrisie en om Roger Vangheluwe het gewaad letterlijk en figuurlijk af te laten leggen. Zijn verzoek viel in dovemansoren, maar Mark Vangheluwe had het gesprek opgenomen en bracht kardinaal Danneels daarvan in de daaropvolgende dagen op de hoogte. Vervolgens organiseerde de katholieke kerk inderhaast een

persconferentie om bisschop Vangheluwe afreden wegens grensoverschrijdende feiten te communiceren.

Op 19 mei 2010 schreven de Belgische bisschoppen in een pastorale brief letterlijk dat zij schuld troffen, omdat ze de andere kant hadden opkeken en geen voorrang hadden gegeven aan de hulpvraag van talrijke slachtoffers. Dat zijn de mensen van wie de heer Devillé zeer nauwkeurig alle dossiers heeft bijgehouden. Men zette die woorden op papier, maar de daden bleven uit.

De mensen die in de jaren 90 onvoldoende mentale kracht hadden om een mandaat te geven om een klacht neer te leggen, kwamen in die periode terug naar ons kantoor. Ik heb gelezen dat de commissie-Adriaenssens in die periode meer dan 400 klachten ontving van slachtoffers van seksueel misbruik binnen de pastorale sfeer. Wij kregen er ook veel. Mijn confrater Mussche en ikzelf hebben in die periode zeer veel mensen in onze consultatieruimte ontvangen, omdat Mark Vangheluwe de kat de bel had aangebonden door naar voren te treden en te zeggen dat er een eind aan moest komen.

Bij ons in het kantoor hebben we dan gezegd dat we op twee vlakken voor de belangen van de slachtoffers zouden ijveren. We zouden enerzijds een burgerlijke procedure opstarten, omdat we natuurlijk die pastorale brief hadden. Anderzijds was er de letterlijke verklaring van de bisschop van Doornik, de heer Harpigny, in de vrt-studio's bij mevrouw Imbo in diezelfde periode, mei 2010, dat ze hun verantwoordelijkheid moesten nemen. Ik dacht dus als advocaat van vele slachtoffers dat het een *walk in the park* zou worden, aangezien er een duidelijk bewijs van fout en schade was.

U moet weten dat slachtoffers van seksueel misbruik twee soorten schade hebben: ze hebben de schade van het seksueel misbruik an sich en de secundaire schade, doordat er geen gevolg wordt gegeven aan de roep om hulp van het slachtoffer. Vele psychiaters en psychologen hebben beschreven dat dat een apart soort schade is. Aangezien we het causaal verband konden leggen tussen de pastorale brief en de schade, dachten wij, maar we hebben verkeerd gedacht, dit zal toch wel gemakkelijk worden.

We dachten ook dat we van de oversten van de katholieke kerk een walk-the-talkhouding zouden krijgen. Ze hadden het immers gezegd en geschreven. Wat hield hen dus tegen om vrijwillig voor de rechtbank te verschijnen en de rechtbank die schade te laten begroten? Ik dacht persoonlijk dat dat zou gebeuren, maar dat gebeurde niet.

Er werd in die periode ook een Amerikaanse film uitgebracht, *Spotlight*, waarin een man aan bod kwam die nog in de nuntiatuur van de paus gewerkt had, de heer Thomas Doyle. Wij hebben die man gevraagd om naar België te komen. Hij is naar België gekomen met verpletterende stukken over het beleid van het Vaticaan. Het Vaticaan, het hoofd van de rooms-katholieke kerk, schreef immers voor dat wanneer er sprake was van wereldlijke procedures of wanneer politiemensen vragen stelden over seksueel misbruik binnen parochies of bisdommen, men alles binnen de canonieke contouren moest houden. Men moest weigeren te antwoorden en de medewerking aan die onderzoeken weigeren. We kregen dus zeer veel stukken van de heer Doyle, de man die in een nuntiatuur gewerkt had, en startten daarop een burgerlijke procedure op ten aanzien van de Belgische bisschoppen, een aantal congregaties en het Vaticaan.

We hebben dat tot voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens moeten aanklagen, aangezien de Belgische rechtbanken oordeelden dat het Vaticaan, het hoofd van de rooms-katholieke kerk, immuun was. Wij viseerden echter natuurlijk nooit de staatsrechtelijke handelingen van de Heilige Stoel, maar enkel het beleid dat hij als hoofd van de rooms-katholieke kerk zo slecht had gevoerd.

Die immuniteit is gestand gebleven tot voor het Europees Hof. Er is vaak gezegd dat Van Steenbrugge zijn procedure burgerlijk had verloren. Wij hebben geen procedure verloren, wij hebben geen procedure gekregen. Wij dachten dat we op basis van de artikelen 6 en 13, met name artikelen die het recht op toegang tot de rechter garanderen, van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, toch voorrang zouden krijgen boven die toch wel verouderde exceptie van de immuniteit, maar het is de exceptie, die het heeft gehaald. U moet ook weten dat in die burgerlijke procedures het Vaticaan en de Belgische bisschoppen er alles aan hebben gedaan om wat ze met woorden hadden uitgesproken in mei 2010, teniet te doen door zich te beroepen op de staatsrechtelijke immuniteit. Hiermee sluit ik het eerste luik.

Zoals ik u echter zei, hebben we op twee sporen ingezet en hebben we in de zomer van 2010 door de pers, denk ik, weet gekregen van de huiszoeking van 24 juni 2010, die in Mechelen in het aartsbisshoppelijk paleis werd doorgevoerd. Op dat ogenblik hebben redelijk wat cliënten zich bij ons gegroepeerd en hebben zij ons raad gevraagd over wat ze moesten doen. Het is merkwaardig dat ik in de weekendeditie van zaterdag 31 juli op zondag 1 augustus 2010 in de

krant *De Morgen* moest lezen dat er op vrijdag 6 augustus 2010 een zitting zou plaatsvinden voor de kamer van inbeschuldigingstelling in Brussel.

Ik was verrast, compleet verrast. Ik ben al wat jaren bezig met het strafrecht en ik had die snelheid van handelen nog nooit eerder meegemaakt. Ik heb uw commissiewerkzaamheden een beetje gevolgd en ik heb moeten vaststellen dat een aantal mensen die hier zijn komen getuigen, ook gezegd hebben dat toen heel snel is gehandeld. Er zijn 931 dozen in beslag genomen in het aartsbisshoppelijk paleis. Ik heb die dozen in de periode van het najaar 2010 kunnen zien en dat mag u letterlijk nemen, want die waren uitgesteld op een heel grote muur in de lokalen van de FGP. Het ging om immens veel stukken. Ik las dus in de krant *De Morgen* dat er op vrijdag 6 augustus 2010 een zitting gepland stond voor de kamer van inbeschuldigingstelling (KI). Ik was natuurlijk op dat vlak zeer op mijn hoede. De KI op 6 augustus 2010, nauwelijks enkele weken na de huiszoeking, dat betekent dat er wellicht gezuiverd zou worden, dacht ik. Ik vraag aan u – ik weet niet of ik daartoe de mogelijkheid krijg, maar ik heb die gekregen samen met mijn collega toen we op 13 november 2023 voor de Hoge Raad zijn verschenen – om de brieven die ik toen heb geschreven, eens door te nemen.

Ik moet u eerlijk zeggen, ik heb die zaak wat voorbereid. Ik heb zelfs afgelopen nacht nog eens die brieven bekeken en ik moet zeggen, als ik dan hoor wat er hier in deze commissie onder ede werd verklaard, dan zakt spreekwoordelijk mijn broek af. Want wat heb ik toen gedaan? Ik las wat er gaande was in de krant en ik dacht dat er wellicht een soort van zuivering aan te pas zou komen, terwijl niemand materieel in de mogelijkheid was om die stukken op een deftige manier te bekijken. Ik heb aan mijn cliënten gezegd dat we snel zouden moeten zijn.

Op maandag 2 augustus had ik een afspraak bij onderzoeksrechter De Troy om me namens een aantal mensen, zes om precies te zijn, burgerlijke partij te stellen. We werden ontvangen, er werd een proces-verbaal van burgerlijkepartijstelling opgesteld, wat betekent dat zodra men de klacht formeel neerlegt, men procespartij is. Natuurlijk moet de wet op die procespartijen worden toegepast.

Op dinsdag 3 augustus werd die klacht neergelegd en ben ik beginnen te schrijven. De voorzitter heeft mij gevraagd om bondig te zijn. Ik vraag u evenwel zeer nadrukkelijk om mijn brief van dinsdag 3 augustus 2010 aan de KI te lezen. Ik maakte die brief niet alleen over via fax en via mail, maar omdat ik voelde dat er iets niet klopte, legde ik die

brief ook op de griffie van de KI, en de stempel staat op mijn brief, zes gelijke brieven neer, elk voor een van de zes burgerlijke partijen, omdat ik natuurlijk wilde dat men zich niet kon wegsteken achter het feit dat men niet zou weten dat we burgerlijke partij waren.

Ik stel vast, mijneer de voorzitter, dat de heer Jean van der Eecken hier blijkbaar heeft gezegd dat toen hij op 6 augustus zetelde, hij niet wist dat wij burgerlijke partij waren. Nu, vanaf 3 augustus werden stukken toegezonden naar de griffie van het Hof van Beroep. Op woensdag 4 augustus schreef ik de griffier aan om te zeggen: hier ben ik, ik ben de raadsman van zes burgerlijke partijen die procespartij zijn. Ik kreeg van niemand een antwoord. Ik stuurde van alles een kopie naar de procureur-generaal. Omdat ik geen antwoord kreeg, heb ik ook de minister van Justitie aangeschreven.

Ik vraag u, en ik heb het daarnet al gevraagd, maar ik vraag het nog eens, om die teksten die ik geschreven heb, door te nemen, want wat ik in die brieven schreef, zou zich voordoen.

Ik schreef in die brieven dat ik vermoedde dat er onherstelbare schade zou worden aangericht aan mensen die al zwaar seksueel misbruikt waren, en waarvan ik met die woorden, dames en heren van de commissie, zeg dat het toch niet waar zal zijn dat er zal worden gezuiverd en dat het onderzoek Operatie Kelk zal worden onthoofd. Met zoveel woorden schreef ik alle instanties aan, met een kopie aan de onderzoeksrechter en zo meer. Met het slechte karakter dat ik heb, ben ik natuurlijk, zonder dat ik een antwoord had gekregen, op 6 augustus 2010 naar de zitting gegaan. Ik wist waar de KI zetelde en ik stond daar aan de deur. En de deur bleef dicht. Ik was daar persona non grata.

Ik kon het niet begrijpen, want de wet is op dat vlak zeer duidelijk. Er dreigde iets te gebeuren wat natuurlijk de belangen van mijn cliënten aanging. Ik zal u straks zeggen dat er letterlijk in het arrest van 13 augustus 2010 staat dat de rechten van de burgerlijke partijen niet in het gedrang kunnen komen. Dat staat in een arrest. Toch werd ik de deur gewezen. Op dat ogenblik voelde ik dat er nattigheid was. De Hoge Raad heeft zich afgevraagd wat ik in de daaropvolgende periode heb gedaan. Wel met regelmaat van de klok ben ik van mijn kantoor in Gent naar Brussel gegaan om mij te informeren op de griffie met het verzoek of er in Operatie Kelk een arrest was uitgesproken. Bij een van mijn vele pogingen kreeg ik in september te horen dat er niet één arrest was uitgesproken, maar twee, een arrest van 13 augustus 2010 en een arrest van 9 september 2010, allebei handelend over de wettigheidscontrole van het

gerechtelijk onderzoek Operatie Kelk.

Daarover wil ik een korte zijsprong maken. Wat heb ik immers veel later vastgesteld aan de hand van een volgens mij heel vriendelijk, maar grondig rapport van de Hoge Raad? Ik zal daar straks nog iets over zeggen, als u mij dat toelaat. Er bleek een eerste vordering te zijn gekomen van het openbaar ministerie over de wettigheid van Operatie Kelk. U weet wellicht dat 136 en 136bis het hebben over de controle van de wettigheid van een gerechtelijk onderzoek. De artikelen 235 en 235bis hebben het over de maatregelen die genomen kunnen worden in het kader van een dergelijke wettigheidscontrole, waarbij men kan beslissen om het onderzoek te zuiveren en kan beslissen wat er met stukken, nietige stukken moet gebeuren.

Er blijkt vanwege het openbaar ministerie een eerste vordering te zijn gekomen. Ik noem die vordering 1. De ondertekenaar is de heer of mevrouw Erauw die de vordering nam. Nog nooit eerder heeft men zo snel een team samengesteld. Men noemde dat een multiconfessioneel team. Ik zou wel eens willen weten op basis van welke criteria men de achtergrond van de verschillende magistraten is nagegaan. Maar dat is niet belangrijk.

Op 2 juli 2010 heeft men blijkbaar dat dossier heel snel bij de heer De Troy opgevraagd. In volle vakantieperiode zijn vier, vijf magistraten van het parket-generaal in Brussel samengekomen en hebben zij onderzocht of er uiteindelijk met de saisine van de heer De Troy iets mis was en of er zou moeten gezuiverd worden. Dat team kwam tot volgend besluit: op drie vlakken diende er gezuiverd te worden: de opening van een brief ten tijde van de huiszoeking van 24 juni, de inbeslagname van dossiers bij de commissie-Adriaenssens en de inbeslagname van dossiers bij de heer Devillé zonder de instemming van de mensen die bij de heer Devillé waren geweest. Ik noem het drie minder gewichtige onderzoeks-daden. Voor de rest zei die eerste vordering dat er niets mis was met de saisine. U weet ook dat de onderzoeksrechter op 24 juni 2010 ter plaatse was en dat er ook een lid van het parket van de procureur des Konings was. Er is daar helemaal geen kritiek gegeven.

Trouwens, als u het mij vraagt, wordt een onderzoeksrechter in rem gevat. Dat betekent dat hij feiten moet onderzoeken. Het was duidelijk dat die feiten zich situeerden binnen de invloedssfeer van aanranding van de eerbaarheid, seksueel grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van minderjarigen binnen de pastorale sfeer, en dat mevrouw Halsberghe indicaties had gegeven dat er belangrijke stukken in de crypte van de Sint-

Romboutskathedraal lagen en dat er nog andere stukken van belang waren. Vandaar de huiszoeking op 24 juni 2010.

Vordering 1 was dus: er is niets mis met die saisine en drie onderzoeksdaeden werden gevisieerd. Het is die vordering die op 6 augustus, op de zitting waar ik niet binnen mocht van de heer van der Eecken, werd behandeld, zo staat het in het arrest van 13 augustus 2010. Het was de heer Verhegge die als lid van het Openbaar Ministerie aanwezig was op de zitting van vrijdag 6 augustus 2010. Op 6 augustus 2010 werd die zaak dus behandeld. Er is uitspraak op 13 augustus 2010, een week nadien, waar het eerste arrest komt – waarvan ik zeg: het eerste arrest na de eerste clandestiene zitting. Het enige wat de Hoge Raad over mijn boek heeft gezegd, is dat ik het woord clandestien gebruikt heb en dat als ik daarmee bedoeld heb dat ze ergens in de kelders zijn samengekomen, dat niet juist was. Volgens *Van Dale* betekent clandestien bij wet verboden. Ik blijf tot vandaag zeggen dat het een clandestiene zitting was, want in strijd met de wet werd ik er buitengehouden.

Op 13 augustus 2010 is er een uitspraak over vordering 1, waarbij de heer van der Eecken als voorzitter van de kamer van inbeschuldigingstelling die vordering volledig volgt. Hij zegt ten eerste dat die burgerlijke partijen er niet bij moeten zijn, want hun belangen kunnen niet in het gedrang komen. Ten tweede zegt hij dat er louter wordt overgegaan tot het vernietigen van de drie minder belangrijke onderzoeksdaeden, maar dat er met het hoofd van de zaak, namelijk de huiszoeking, niets mis is.

Nu wordt het belangrijk, want als ik dan in september ga informeren en verneem dat er twee arresten zijn, het eerste van 13 augustus 2010 en het tweede van 9 september 2010, dan stel ik vast dat die eerste vordering van 30 juli volledig aan de kant wordt geschoven met een vordering van 12 augustus 2010, twaalf dagen later. Die is niet meer getekend door de heer of mevrouw Erauw, maar door de heer Verhegge.

En nu vraag ik om even met mij na te denken. De heer Verhegge zit op vrijdag 6 augustus in de zittingzaal van de kamer van inbeschuldigingstelling. Hij zegt dat hij alleen maar vraagt om drie onderzoeksdaeden nietig te verklaren, de rest is allemaal volledig regelmatig. Maar wat doet er zich voor? Er is een eenzijdige procedure opgestart op 15 juli 2010 door meester Keuleneer namens het aartsbisdom en namens kardinaal Godfried Danneels om de opheffing te bekomen van het beslag op een aantal stukken. Dat noemen wij de procedure *61quater*. Dat is een eenzijdige procedure en hij dient dat in op 15 juli en op 30 juli wijst de heer de Troy dat af.

Meester Keuleneer gaat in beroep op 9 augustus. Dus dat is drie dagen na het eerste arrest dat dateert van 6 augustus. En wat stellen we vast? Met vier werkdagen verschil, want er zit een weekend tussen, vraagt de heer Verhegge in de KI op vrijdag om alles regelmatig te verklaren op drie zaken na. Op donderdag 12 augustus, maakt hij een vordering, volledig in strijd met wat dat team, dat zogezegde multicoфессионаle team, tot stand had gebracht en vraagt hij om de hele boel nietig te verklaren.

Die procedure *61quater* was aanvankelijk een eenzijdige procedure door meester Keuleneer, maar daar nam de heer Verhegge zijn vordering op, waarin hij vraagt om een wettigheidscontrole uit te voeren, om alles nietig te laten verklaren. En wanneer wordt die zaak voorgesteld? Toch onwaarschijnlijk, op 13 augustus 2010. En waarom heeft men die zaak niet behandeld op 13 augustus 2010? Omdat dat natuurlijk te belachelijk zou zijn, want op 13 augustus 2010 zegt de kamer van inbeschuldigingstelling dat alles *en bonne et due forme* is, op drie zaken na. Als men dan op diezelfde 13 augustus 2010 de vordering van 12 augustus 2010 zou volgen, dan zou men het tegenovergestelde moeten zeggen. Daarom heeft men verdaagd naar 7 september 2010, de tweede clandestiene zitting, want ik werd weer niet uitgenodigd. Ik weet van niets, want *De Morgen* signaleert het mij niet.

Op 7 september 2010 is er een tweede zitting, waar er een wettigheidscontrole wordt uitgevoerd. Wie is er aanwezig? De heer Verhegge. En wie is er ook aanwezig? Evident, maar toch zeer, zeer paradoxaal, meester Keuleneer. Hij had natuurlijk de eenzijdige procedure ingezet op 15 juli 2010, maar de eenzijdige procedure werd een tegensprekelijke procedure, omdat die vordering van 12 augustus 2010 daar was bijgekomen. De burgerlijke partijen zijn er alweer niet.

In september kom ik op de griffie en ik zag dat wat ik voorspeld had, zich ook heeft voorgedaan. Ik vraag om cassatieberoep aan te tekenen, maar een lieve dame op de griffie zegt me dat dat niet kan, omdat ik niet in het arrest sta. Wat heb ik, slecht karakter, dan gedaan? Ik heb gedreigd met een gerechtsdeurwaarder en de dame gevraagd op te schrijven wat ik haar dicteerde. Ik voelde wel aan dat mijn cassatieberoep onontvankelijk zou zijn. Op 17 september 2010 heb ik iedereen aangeschreven te weten de minister en de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, en heb hen geschreven dat het ook hen aanbelangde. Ik schreef dat men ons op een bedrieglijke wijze kapot aan het maken was, dat men de wet schond, dan men ons niet opriep en dat we werden bedot.

Ik vroeg de minister zijn injunctierecht uit te oefenen. Ik wees erop dat het slecht dreigde af te lopen, want ik moest cassatieberoep aantekenen, maar namens een partij die noch in het arrest van 13 augustus voorkomt, noch in dat van 9 september 2010.

Uiteindelijk volgt het Hof van Cassatie ons op 12 oktober 2010 en het beslist de twee arresten van 13 augustus en 9 september te vernietigen, beide voorgezeten door de heer Jean van der Eecken. Daarop volgt een onwaarschijnlijke procedureslag.

In het najaar van 2010 kreeg ik gedurende enkele weken inzage in die fameuze stukken, die 931 dozen. Met een paar mensen was dat natuurlijk onmogelijk. Ik zie het nog voor mij. Wijlen Peter De Waele was daar aanwezig. Ik denk dat het een werk van één of twee jaar was om dat allemaal door te nemen. Ik heb wel vastgesteld dat in die dozen heel veel geschreven stukken zaten, ook heel veel correspondentie afkomstig van het Koninklijk Paleis van koningin Fabiola en van Koning Boudewijn.

Er waren dus heel veel stukken die eigenlijk allemaal grondig uitgespit moesten worden. Maar dan begon de procedureslag na het arrest van het Hof van Cassatie van 12 oktober. Tot driemaal toe kregen we in een andere samenstelling een uitspraak van de KI over die stukken. Op 22 december 2010 oordeelt de dertiende kamer van het hof van beroep van Brussel, zetelend als KI, dat er niets mis is. Dan komt cassatie en het Hof van Cassatie oordeelt 'onvoldoende goed gemotiveerd'. Op 29 november 2011 luidt het oordeel, geveld in een nieuwe samenstelling, dat alles nietig is.

Zonder te *antigonen*, wat de heer Jean van der Eecken met zijn twee bijzitters ook niet gedaan had in het arrest van 9 september 2010. Als u zijn rechtspraak erop zou nalezen, gaat hij overal de Antigoon toepassen, behalve op 9 september 2010. En dus de KI, die een arrest heeft uitgesproken op 29 november 2011, *antigoont* ook niet. Daarop gingen wij in cassatie en het Hof van Cassatie verbreekt ook dat arrest.

En dan komen we tot het arrest van 18 december 2012, waar de vijftiende kamer zegt dat de onderzoeksrechter moedwillig zijn saisine te buiten is gegaan. Men *antigoont* en men zegt dat het eerlijk proces definitief is aangetast. Cassatie verbreekt niet en zegt als vaststaande rechtspraak dat men pas tot bewijsuitsluiting kan overgaan als het proces onherstelbaar geschonden is. En wanneer is dat volgens de criteria van het Hof van Cassatie het geval? Wanneer een stuk zou kunnen

leiden tot een veroordeling die op twijfelachtige gronden gebaseerd is en wanneer de betrokkene tegen wie dat stuk geldt het niet meer kan tegenspreken en de waarheid niet meer achterhaald kan worden.

Als men die criteria toetst aan het arrest dat er kwam op 18 december 2012 van de vijftiende kamer, die als KI zetelde, dan kan men daar ook een aantal bedenkingen bij hebben.

Het volgende is belangrijk. In dat arrest van 18 december 2012, het laatste met betrekking tot die stukken, werden drie zaken beslist. Ten eerste concludeerde men dat de saisine moedwillig werd overschreden. Ten tweede werd de vordering van het aartsbisdom om de stukken terug te krijgen afgewezen en stelde men dat de nietige stukken, op de griffie bewaard moesten blijven.

Ik maak een kleine tussensprong. Waarom moesten die stukken op de griffie bewaard blijven? Het arrest van het Arbitragehof van 8 mei 2002 met betrekking tot de moord op Karel Van Noppen, waarbij ik zelf partij was, stelde dat indien stukken nietig verklaard worden – de verklaringen van de heer Goossens, die onder ede afgelegd werden door Carl De Schutter, hielden een schending in van het non-incriminatiebeginsel en moesten vernietigd worden – de partijen die geen tegenspraak gekregen hadden met betrekking tot die zuivering, deze later nog een beroep moeten kunnen doen op die stukken.

Wij waren enerzijds niet erg gelukkig met de uitspraak van 18 december 2012, omdat de saisine werd aangevallen, maar anderzijds redde het wel de rechten van de slachtoffers. Andere slachtoffers die zich later burgerlijke partij zouden stellen, zouden die stukken immers wel nog kunnen raadplegen. Wat zij zouden lezen in die stukken, zou te dienste kunnen komen van alle partijen. We hebben onze cliënten meegedeeld dat we het geen goed arrest vonden, maar dat we wel gerustgesteld waren omdat we die fameuze 931 dozen nog zouden kunnen bekijken.

Pas in november 2020, toen we uiteindelijk volledige toegang tot het dossier kregen, kregen mijn medewerkers op de griffie tot driemaal toe te horen dat er geen stukken meer waren, wat in strijd was met de beslissing van 18 december 2012. Ik stuurde daar een gerechtsdeurwaarden naartoe. Ik ging ook langs bij de onderzoeksrechter, die me zei dat die stukken volgens de gegevens op zijn computer op de griffie moesten liggen. We konden het niet geloven toen iemand op de griffie zei dat die stukken aan de kerk waren meegegeven.

Vervolgens kregen we inzage in het arrest van

20 maart 2014, dat het gevolg was van de derde clandestiene zitting. Ik krijg nog kou van dat arrest, omdat ik moest vaststellen dat ook in die derde procedure, die op gang werd getrokken door het verzoekschrift van 6 maart 2014 van meester Keuleneer, waarin hij letterlijk de wettigheidscontrole van artikel 136 vraagt en waarin hij vraagt om uitvoering te geven aan het arrest van 18 december 2012, een arrest dat nu net zijn verzoek had afgewezen. Dat arrest van 20 maart 2014 was uitgesproken door voorzitter Jean van der Eecken.

Die kwestie was nochtans al beslecht op 18 december 2012 met de beslissing dat die stukken op de griffie bewaard moesten blijven. Het verzoek van meester Keuleneer werd toen afgewezen. Het KB van 1936 kon in geen jaren toepassing vinden aangezien de griffier de stukken moest behouden tot het beslag werd opgeheven, wat niet gebeurd was.

Dat arrest van 20 maart 2014 werd uitgesproken door de heer Jean van der Eecken. Ik maak even een sprong in de tijd. Wat was er gebeurd? In het najaar van 2012 was er vastgesteld dat er in het dossier “Kelk” 445 processen-verbaal verdwenen waren en in zakken waren gestopt. De nieuwe griffier had vastgesteld dat de oude griffier die zakken had meegenomen. Mocht het niet zo dramatisch zijn, dan zou het een ideaal scenario voor een komische film zijn. Door de vaststelling van de verdwijning van die 445 stukken moest er een controle komen. Op 12 september 2012 vroeg het parket-generaal om een wettigheidscontrole te doen.

Het Hof van Cassatie had op 12 oktober gezegd dat bij de wettigheidscontrole overeenkomstig de artikelen 235*bis* en 136*bis* de burgerlijke partijen opgeroepen moeten worden. Wij werden dus opgeroepen en ik was daar op 4 december 2012 om te horen spreken en te kunnen debatteren over die 445 pv's.

Wie was daar voorzitter? De heer Jean van der Eecken, wiens arresten in opertie Kelk nochtans al twee keer gecasseerd waren. Ik heb hem aangesproken en hem gezegd dat hij zijn arresten gecasseerd waren, waardoor hij niet kon zetelen in Operatie Kelk. Hij zou dan immers zijn eigen vernietigde uitspraken weer tot leven kunnen wekken. Hij reageerde wat boos en stelde de zaak uit.

Ik zag mij verplicht een wrakingsverzoek neer te leggen, iets wat ik sindsdien haast nooit meer gedaan heb. Wrakingsverzoeken zijn intussen een beetje een modeverschijnsel geworden. Op 7 december 2012 diende ik een wrakingsverzoek

in en ik beriep mij daarvoor op de artikels 828, 1° en 9° van het Gerechtelijk Wetboek aangezien de heer van der Eecken al in deze zaak had gezeteld en zijn arresten gecasseerd waren.

Er was gewettigde verdenking. Hij had dingen gedaan die absoluut niet door de beugel konden. Hij had mij niet opgeroepen. Hij had gezegd dat de belangen van mijn cliënten niet geschaad konden worden. Hij had geen Antigootoetsing gedaan.

Het wrakingsverzoekschrift ging naar alle partijen. Straks zullen we nog iets over de zitting van 2014 zeggen. Want ook het federaal parket ontving mijn wrakingsverzoekschrift met al mijn grieven over de heer van der Eecken. Wat deed hij vier dagen of een week nadat ik het wrakingsverzoekschrift op 7 december 2012 had neergelegd? Hij had twee mogelijkheden. Ofwel trok hij zich niet terug en moest het Hof van Cassatie beslissen, ofwel berustte hij in het wrakingsverzoek en gaf hij mij gelijk. Hij is evident voor de laatste optie gegaan en heeft de beslissing om zich terug te trekken op 11 december 2012 ondertekend.

Toen echter anderhalf jaar later, op 6 maart 2014, dat verzoekschrift van meester Keuleneer kwam om een wettigheidscontrole te doen en om definitief die 931 dozen terug te krijgen, besliste de heer van der Eecken, in strijd met wat hij zelf had geschreven, toch daar te zetelen. Opnieuw werden de burgerlijke partijen niet opgeroepen. *De Morgen* was er niet en we werden gepakt in snelheid. Ik neem er geen vrede mee als men de heer van der Eecken nu zegt dat hij de burgerlijke partijen beter wel had opgeroepen. Hij had immers het arrest van het Hof van Cassatie van 12 oktober gelezen en hij had zich in december 2012 teruggetrokken. Hij wist wat voor verwoede strijd er was gevoerd omtrent die stukken en dan bestaat hij het om ons er alweer niet bij te betrekken en om dat onderzoek de doodsteek te geven en die 931 dozen terug te geven.

Op de zitting van 11 maart 2014, waar over de wettigheidscontrole geoordeeld werd, legde het federaal parket een nota neer waarin het stelde dat de stukken niet konden worden teruggegeven, aangezien op 18 december 2012 was beslist dat die op de griffie bewaard moesten blijven.

De dame van het federaal parket zag nochtans op die zitting van 14 maart 2014 dat de heer van der Eecken daar weer zetelde, wetende dat hij zich had teruggetrokken op 11 december 2012. De federale magistraat liet betijen! *Avant la musique!* Hoewel de burgerlijke partijen niet opgeroepen waren, liet men de heer van der Eecken toch weer zetelen. Op 20 maart 2014 werd beslist om die 931 dozen, waar we in het najaar van 2020

reikhalzend naar uitkeken, terug te geven aan de kerk. Ze waren allemaal weg. Dan zou men van de federaal procureur, de heer Delmulle, die mij mijnheer X noemt, verwachten dat hij de belangen van de slachtoffers zou beschermen. Waar zijn de rechten van die misbruikte mensen? Hij zei dat het vooruit moest gaan.

Bedoelde hij dat die 931 dozen dan zomaar weg mochten? Dat is dus niet aanvaardbaar.

Wat had het parket moeten doen op de zitting van 18 maart 2014? Het parket had moeten zeggen aan de heer van der Eecken dat hij niet kon zetelen. Een openbaar ministerie, zo wordt het mij toch altijd gezegd, zit daar namelijk namens de maatschappij, en al zeker namens de burgerlijke partijen. Dat gebeurde dus niet en zo kon de heer van der Eecken dat arrest vellen, weliswaar met zijn twee bijzitters, maar dat is minder relevant. Hij had eenvoudigweg nooit mogen zetelen.

De heer Delmulle liet hem gewoon doen op 20 maart. Hij zegt dat niet met zoveel woorden, maar schrijft in zijn brief van 20 maart 2014 aan de hoofdgriffier dat men de twee arresten van 18 december 2012 en 20 maart 2014 samen moet lezen. Volgt u nog? De heer Van Leeuwen heeft hier ook gezegd dat er geen onmiddellijk cassatieberoep openstond. Dat is dus fout. De wet Potpourri II dateert van nadien, 2016, er was in maart 2014 natuurlijk een onmiddellijk cassatieberoep mogelijk! Zelfs indien men zich vergist had en dacht dat er geen cassatieberoep was, mocht men de dozen zeker niet meegeven. Dan moest men zeggen, we tekenen later cassatieberoep aan, want de belangen van de slachtoffers zijn geschonden. Men moest in die hypothese wachten tot de eindbeslissing, dan cassatieberoep aantekenen en ze ondertussen niet meegeven. We zijn dus bedrogen!

Zeggen dat het een beetje een fout was in de regie, wordt niet aanvaard namens mijn cliënten. Niet! Toen mijn boek verscheen, op de dag van de laatste aflevering van *Godvergeten*, 25 september 2023, werd een communiqué van het federaal parket gepubliceerd, zonder een naam eronder. Ik zou willen vragen aan uw commissie om na te gaan wie dat communiqué van 29 september 2023 heeft geschreven. In dat communiqué staat er dat het allemaal eenzijdige procedures betroffen. Het gaat uiteraard niet over mij, maar ik wil weten wie de magistraat is die dat heeft geschreven. Men kan immers niet aan de publieke opinie zeggen dat het ging om drie eenzijdige procedures. Het ging om drie tegensprekelijke procedures. Het ging driemaal om een wettigheidscontrole met de verplichting om de slachtoffers op te roepen.

Dat communiqué wordt verspreid en ikzelf word gedurende maanden afgebrand als een complottist. Ik heb hier het woordje fantast horen vallen. Ik heb geen sociale media, maar men heeft mij gezegd dat vooral meester Van Cauter, meester Keuleneer en de alomtegenwoordige professor Rik Torfs zeiden dat Van Steenbrugge er compleet naast zat. Lees echter het verslag van de Hoge Raad. Het woordje clandestien staat erin. Men is braaf geweest in de besluitvorming, maar wat wat ik neerschreef werd allemaal door de Hoge Raad bevestigd.

Op 20 maart 2014 werd de doodsteek gegeven aan Operatie Kelk. Wij hebben ons uiteraard niet meer kunnen steunen op die in beslag genomen stukken. Het was weg. We hebben voor de raadkamer – het werd nogal raar gepercipieerd door de pers – gezegd dat men er maar mee moest stoppen. Als ik een boek koop en de eerste zes hoofdstukken werden er uitgescheurd, dan moet u mij ook niet meer naar mijn oordeel over dat boek vragen. Ik wil immers die zes eerste hoofdstukken, in dit geval die 931 dozen, kennen en analyseren.

Kom ook niet aan met het argument dat ik ze gedurende een aantal weken heb gezien. Ik zat daar met meester Lagae, mijn schitterende medewerker, en we konden met onze pen een beetje noteren. We hadden daar echter twee à drie jaar moeten zitten. We zijn op dat vlak dus volledig monddood gemaakt. Daar heeft Operatie Kelk de doodsteek gekregen.

De ontmaskering is nu kunnen gebeuren, maar ik neem geen genoegen namens mijn cliënten met deze eenvoudige ontmaskering, die door de Hoge Raad disfuncties worden genoemd. Van alles wat ik heb opgesomd, heeft de Hoge Raad namelijk gezegd dat het om disfuncties gaat. Ik noem het echter bedrog. De mensen die zijn opgetreden zijn bedriegers van de slachtoffers van seksueel misbruik! Ik vraag aan uw commissie om dat te onderzoeken, want de ontmaskering op zich is niet voldoende! Men moet weten wie de instructie heeft gegeven!

Wat kreeg men te lezen na het rapport en de hoorzittingen voor de parlementaire onderzoekscommissie wanneer de heer Jordens het verslag van de Hoge Raad kwam voorstellen? Men kan niet bewijzen dat mensen van de kerk dit beïnvloed hebben, maar men kan het ook niet uitsluiten. Wat dan met het bezoek van meester Keuleneer vlak voor 12 augustus 2010? De heer Verhegge heeft namelijk op 6 augustus 2010 gezegd dat eigenlijk alles in orde is behalve drie zaken. Op 12 augustus 2010 wordt het geweer echter helemaal van schouder veranderd. Welk enig feitelijk element is

er geweest? Dat bezoek van meester Keuleneer bij het parket-generaal te Brussel. Dat is ook een groot vraagteken. Ik moet u ook eerlijk zeggen dat er bij het parket-generaal mensen met geheugenverlies werken. Volgens de heer Verhegge was ook de heer De Lentdecker bij dat gesprek met meester Keuleneer aanwezig. De heer De Lentdecker zegt echter "*ni vu, ni connu*, ik weet van niets". Wie was daar aanwezig op die bijeenkomst?

Dat flauwe gedoe dat ik hier daarnet gehoord heb dat het wel gebruikelijk is om een keer naar zijn procureur te gaan, wel, de Hoge Raad is niet ver kunnen gaan, aangezien de Hoge Raad de werkingskanten niet volledig mocht inkijken. Als men niets te verbergen heeft als openbaar ministerie, had de heer Davy Jordens er gewoon bij mogen komen zitten en alle mails bekijken die werden verstuurd. Dan had het openbaar ministerie niets te verbergen, maar door de inzage te weigeren geldt het tegendeel. Interne communicatie, praktisch nihil, dus konden die mensen niet nagaan wie van de Hoge Raad aan wie opdracht gegeven heeft.

Wat we nu wel weten is dat de minister van Justitie na de huiszoeking van 24 juni 2010 zeer snel heeft opgetreden en gevraagd heeft aan de procureur-generaal in Brussel wat er gaande was. U moet ook weten dat na die eerste twee arresten van 13 augustus 2010 en 9 september 2010 die arresten onmiddellijk werden overgezonden aan de minister. Maar wie er niets mocht weten, dat waren wij. Is het niet zo dat de parlementaire onderzoekscommissie na de affaire-Dutroux, een artikel 3*bis* van de voorafgaande titel van het Wetboek van Straffordering heeft ingevoerd, waarin staat dat slachtoffers van misdrijven zorgvuldig bejegend moeten worden? Kan het erger, kan het cynischer dan dat de minister wordt verwittigd, maar de procureur-generaal van het Hof van Cassatie mij niet antwoordt en de procureur-generaal van het hof van beroep mij ook niet antwoordt? Indien we niet zo assertief waren geweest, waar zou ons dat hebben gebracht? En waarom waren we zo assertief? Als men 143 mensen bijstaat, die gruwelijke dingen hebben meegemaakt, stroopt men zijn mouwen al eens op. Ik ben beschaamd om te zien welk bedrog er is gepleegd. Dat het federaal parket op 29 september 2023 dan nog schrijft dat men van die man met zijn boek "Operatie Kelk" niet veel moet geloven omdat het om eenzijdige procedures ging, kan er bij mij niet in. Foei! Foei!

Ik heb daardoor schade geleden en met mij mijn kantoor, en het gaat niet over ons, maar de waarheid heeft zo haar rechten. Ik vraag dus aan uw commissie, aan uw eerbiedwaardige

commissie, dat nagegaan wordt wie die instructie tot dat communiqué van 29 september 2023 gegeven heeft, zodanig dat duidelijk kan worden gemaakt wie achter de schermen zit van beslissingen die niet uit te leggen zijn.

Men zei dat er geen onmiddellijk cassatieberoep kon zijn en dat het moest vooruitgaan. Wat is er vooruitgegaan? Er was niet alleen het bedrog op dat gerechtelijk traject, wij hebben ook aan de Hoge Raad gezegd dat dat onderzoek een onwaarschijnlijk spel was van onderzoeksoorlogen en wrakingsverzoekschriften.

Het heeft heel lang stilgelegen, dat het niet schoon is. Over de kinderporno die men bij Roger Vangheluwe gevonden heeft, zei men dat het volwassenenporno is. Bekijk het echter eens, u zult er uw idee over hebben, net als Child Focus. Heel die situatie is dramatisch voor die mensen. Wij vragen dat er duidelijkheid komt, opdat we kunnen nagaan wie er aan de knoppen heeft gezeten om al die onregelmatigheden te realiseren.

Ik wil u nog het volgende zeggen en dat hebben we ook aan de Hoge Raad gezegd. Doordat dat onderzoek zo lang heeft stilgelegen, met onderzoeksrechter na onderzoeksrechter, oorlogen, confessioneel tot en met, op de rug van de slachtoffers, hadden ook een aantal van die 143 mensen het snel door en hebben zij zich niet aansloten bij die gerechtelijke procedures, omdat ze geen vertrouwen hadden in dat onderzoek.

Meester Mussche heeft aan de Hoge Raad lezing gegeven van een aantal stukken die wij van cliënten hebben gekregen. We staan onder ede. Als men die stukken leest, wordt men meer dan ziek. Het gaat bijvoorbeeld over medewerking van een jeugdrechter in de jaren 60. Een overste van een internaat signaleerde dat een persoon ieder weekend wordt opgehaald en bloedend terugkomt aan de voorzijde en achterzijde van het lichaam. De overste van dat internaat schreef daarop een brief aan die jeugdrechter, want het was een geplaatst persoon. Die jeugdrechter zag echter geen enkele reden om die weekenduitstappen in te trekken. Zo kunnen we een tijdje doorgaan.

Er werd dus ook inhoudelijk niets onderzocht. We hebben dus niet alleen te maken met puur bedrog, waarover ik u gesproken heb, maar ook met een onwaarschijnlijke stilstand gedurende vele periodes. Er werd ook geen grondig onderzoek gedaan. Nu is de rit echter gereden. We hebben ons niet meer verzet en zelfs gevraagd aan de raadkamer om te stoppen met dat beschamende traject.

We vragen dus ten eerste om alles te onderzoeken

tot op het bot. We willen niet de loutere ontmaskering, want die is al gebeurd.

Ten tweede vragen we dat er een herstelfonds wordt opgericht en dat die mensen – ze zijn met velen en we zijn al vijftien jaar later – toch gerechtigheid krijgen. De eerste minister vroeg dat tijdens het pausbezoek ook aan de heilige man van Rome. Hij zei dat hij ervoor zou zorgen, maar we zijn ondertussen een slordige acht maanden verder. Ik heb terug al drie brieven geschreven naar de nuntius om te vragen of er nog daden komen na die heilige woorden van eind september 2024, maar ook daar kreeg ik nul op het rekest.

Ik zou u willen vragen om als u dat herstelfonds opricht en de slachtoffers een vergoeding toekent, geen vergoedingen toe te kennen zoals berekend door de “aalmoezencommissie”, zo noem ik de arbitragecommissie een katholiek gekleurde organisatie, maar wel vergoedingen die die mensen in hun geschaad professioneel en privéleven herstellen. Het geld dat daarvoor nodig is, moet worden gehaald bij de organisatie die de massieve schuld draagt voor het feit dat er geen proces werd verkregen op burgerlijk vlak en dat de strafzaak in de kiem werd gesmoord door magistraten die de slachtoffers bedrogen hebben.

Het laatste wat ik u wil zeggen, voorzitter, is dat we in moeilijke justitietijden leven. Het is erg voor de magistraten die dagelijks schitterend werk leveren. Ik word soms aangesproken door rechters, als ik op de trein zit. Zij zeggen mij dat ze beschaamd zijn als ze het rapport van de Hoge Raad lezen. Zij leveren dagelijks wel goed werk voor justitie. Ik sta 38 jaar in de advocatuur en ik heb nog steeds vertrouwen in justitie, maar dit zal toch moeten worden opgehelderd. Meester Mussche en ikzelf vragen u dat zeer nadrukkelijk.

Sophie De Wit (N-VA): Ik had begrepen dat meester Mussche nog iets zou zeggen. Zal zij dat dan straks doen of niet?

Christine Mussche: Ik zal voorlopig niets toevoegen. Meester Van Steenbrugge is zoals steeds nogal volledig geweest en ik denk dat de boodschap overduidelijk is. Ik sta uiteraard ook ter beschikking om te antwoorden op vragen.

Sophie De Wit (N-VA): Ik wil u eerst bedanken voor uw komst naar onze commissie.

Ik probeer mijn gedachten nog een beetje te ordenen. We hadden op voorhand een aantal vragen voorbereid en een aantal van die zaken is er reeds aan bod gekomen. We hebben in onze vraagstelling vaak chronologisch gewerkt. Ik zal

dus die houvast gebruiken en zo verder werken.

U hebt zelf ook een analyse gemaakt over het rapport van de Hoge Raad. Ik keer hiermee helemaal terug naar het begin, naar het akkoord of het protocol dat werd gemaakt voor de informatiedoorstroming.

We hebben de minister gevraagd naar dat protocol. Hij antwoordde dat het helemaal geen contract of protocol, maar wel een werkmethode voor de informatiedoorstroming was. Dat hebt u niet aangekaart. Ik zal daar voorlopig mee beginnen, om de chronologie van de gebeurtenissen te respecteren.

Walter Van Steenbrugge: Als advocaten wisten wij daar niets van. Wij waren daar niet van op de hoogte en ik heb dat pas later vernomen. Ik heb mij alleen vragen gesteld bij de wettelijke basis van die akkoorden en samenkomsten en waar we die konden terugvinden. Ik kan alleen maar zeggen dat wij daar zelf nooit bij betrokken waren. Wij kunnen daar niets over zeggen.

Sophie De Wit (N-VA): De minister of zijn kabinet hadden helemaal in het begin een aantal telefonische contacten. Hij verklaarde louter als doorgeefluik te hebben gefungeerd en op geen enkel ogenblik het parket te hebben aangestuurd. Dat heeft zijn kabinetsmedewerker hier vorige week ook bevestigd. Had u het gevoel dat dat anders was?

Walter Van Steenbrugge: Mevrouw De Wit, ik ga weinig voort op indrukken. Mijn uiteenzetting is gebaseerd op stukken. Wat gebeurd is, vind ik vreemd. Bij de huiszoeking op 24 juni 2010 in het aartsbisshoppelijk paleis, waar toen een conferentie bezig was, werd er weinig medewerking verleend. Indien er bij de inbeslagname van stukken geen medewerking wordt verleend, is het gebruikelijk dat men zoveel mogelijk zaken in beslag neemt. Dat is dagelijkse praktijk, zo blijkt uit mijn ervaring als strafpleiter.

Het is mij geheel onduidelijk waarom de minister naar de procureur-generaal moest telefoneren om te interveniëren. In 38 jaar tijd heb ik ook nooit meegemaakt dat men zo'n multiconfessioneel team moest samenstellen en dat die twee arresten dan snel naar de minister gestuurd moesten worden. Dat is vreemd.

In het verslag van de Hoge Raad heb ik ook gelezen – ik heb daar zelf geen bewijsstukken van – dat er tussenkomsten waren en dat er heen en weer gebeld werd. Als men al die zaken naast elkaar legt, de datum van het gesprek op het parket-generaal te Brussel met meester Keuleneer

in acht neemt en de switch die tussen 30 juli en 12 augustus heeft plaatsgevonden ziet, dan moet men bijna een debiel persoon zijn om daar niets uit te deduceren. De Hoge Raad stelt dat het dat noch kan uitsluiten, noch kan bewijzen. Dat is de voorzichtigheid zelve en dat begrijp ik ook. Ik lees echter tussen de regels door dat de medewerking naar de Hoge Raad toe niet groot was. De heer De Bruyne heeft in juli 2010 ook een bepaalde rol gespeeld. *Ni vu, ni connu*. Die mensen werkten niet aan mee aan het onderzoek van de Hoge Raad.

Sommigen hebben ook geen gevolg gegeven aan een oproeping van de Hoge Raad. Dat is merkwaardig, want dat is wel een hoge instantie. Men heeft dat tegengewerkt en dat heeft een reden. Als men niets te verbergen heeft, dan geeft men daar transparant duiding over, naar iedereen, zeker naar slachtoffers van seksueel misbruik, die zwakke groep.

Sophie De Wit (N-VA): De onderzoekscommissie heeft die werkkraften vorig jaar opgevraagd en ook gekregen. Die hebben we dus ter beschikking.

U hebt verwezen naar het bezoek van meester Keuleneer aan het parket-generaal. We hebben meester Van Cauter en het parket ook al gevraagd of het gebruikelijk is dat advocaten langskomen. We hebben veel briefwisseling van vele partijen gelezen. Hebt u zelf ooit gevraagd om gehoord te worden, buiten de gewone briefwisseling om?

Walter Van Steenbrugge: Ik heb dat zelf niet gedaan, maar ik kan me wel vinden in het antwoord van daarnet. Het is natuurlijk niet verboden. Men kan een verzoek richten aan een procureur-generaal, een procureur des Konings of een onderzoeksrechter en als die de persoon aan wie dat verzoek gericht is, daarop ingaat, overtreedt de advocaat zeker geen regel.

De kat komt wel op de koord, als men kijkt naar de procesvoering van de heer Verhegge op 6 augustus 2010, en hij op de banken zei dat er niets mis was met de saisine en de huiszoeking in het aartsbisshoppelijk paleis. Ik kende hem van in Gent, als specialist in fiscale zaken. Een heel team van mensen kwam tot de conclusie dat er hoogstens drie onderzoeksdaden nietig waren. De heer Verhegge, die ik als immer sympathieke en gewillige man kende, heeft volgens mij *Befehl ist Befehl* te horen gekregen. Hoewel hij op 6 augustus 2010 daar aanwezig was, zal hij op 12 augustus 2010 als Chinese vrijwilliger hebben moeten tekenen om de hele boel te laten vernietigen. Dat leid ik daaruit af. Ik kan dat niet bewijzen, maar één plus één is voor mij geen zes, maar twee. Dat is the smoking gun van het bezoek

van meester Keuleneer, die op maandag 9 augustus 2010 beroep aantekende tegen zijn door de heer De Troy op 30 juli 2010 afgewezen verzoek *61quater*. Op donderdag 12 augustus was het zover en maakte de heer Verhegge die tweede vordering.

Ook is het zeer merkwaardig dat op 13 augustus 2010, waarop die tweede zaak, aanvankelijk *61quater*, daarna *235bis*, met de vraag om alles te vernietigen was vastgesteld, verdaagd moest worden naar 7 september 2010. Dat maakt het bedrog zo duidelijk. De heer van der Eecken kon op 13 augustus niet op dezelfde dag zeggen dat het zwart is, als het onmiddellijk nadien allemaal wit moet zijn, dus het moest nog een beetje gecamoufleerd worden door de zaak een maand uit te stellen.

Dat gebeurde allemaal achter onze rug. Wij hebben brieven geschreven en gezegd dat iets onherroepelijks, onherstelbaars zou gebeuren, en het gebeurt! De minister zat er ook bij. Wat heeft overigens de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie gedaan, na mijn brief? Ik heb geen antwoord gekregen. De Hoge Raad zegt dat het een disfunctie is. Dat is een heel lief woord, maar de slachtoffers die ik verdedig, noemen dat echt geen disfunctie.

Wim Van der Donckt (N-VA): Mijnheer Van Steenbrugge, daar wil ik kort even op doorgaan.

Wij hebben de procureur-generaal, Marc de le Court, natuurlijk ondervraagd. Misschien hebt u zijn uitleg gelezen over de zittingen van 6 augustus en 13 augustus en de houding van het parket-generaal daarin. Indien niet, dan lees ik dat even voor.

Walter Van Steenbrugge: Ik heb de tijd niet gehad, ik heb maar summiere informatie.

Wim Van der Donckt (N-VA): Wij hebben de procureur-generaal daarover heel concreet ondervraagd, maar ik zal u gewoon even kort voorlezen wat hij daarover gezegd heeft: "Had de advocaat-generaal gelijk om dat standpunt in te nemen?" Daarmee bedoelt hij dat andere standpunt. "Wat waren de verdere ontwikkelingen in de procedure nu? Bij het lezen van het verslag van de Hoge Raad vernam ik dat de anders samengestelde kamer van inbeschuldigingstelling na talloze beroepen op 18 december 2012 toch besliste om de redenering van het openbaar ministerie", dus die gewijzigde redenering, "volledig te volgen".

Walter Van Steenbrugge: Dat klopt.

Wim Van der Donckt (N-VA): "Tegen dit arrest ging meester Van Steenbrugge in cassatie, maar het Hof van Cassatie heeft zijn voorziening verworpen."

Walter Van Steenbrugge: Zeer juist, ja.

Wim Van der Donckt (N-VA): "Het openbaar ministerie had dus wel gelijk en zijn standpunt werd bevestigd. Mag men van een magistraat verwachten dat hij zijn standpunt nooit wijzigt wanneer hij een verzoekschrift leest of bezoek krijgt van een advocaat? Moet, met andere woorden, de positie van het openbaar ministerie steeds vast blijven staan?"

Hoe reageert u daarop? De rechtsmiddelen zijn uitgeput.

Walter Van Steenbrugge: Als u die vraag stelt, moet ik onmiddellijk denken aan de hoorzitting binnen deze parlementaire onderzoekscommissie, maar anders samengesteld, in het voorjaar van 2024, toen voormalig minister Koen Geens de heer Jordens diezelfde vraag stelde. De heer Jordens zei dat er een vordering is van 30 juli 2010 en een vordering van 12 augustus 2010. Ex-minister Koen Geens heeft gevraagd of het mogelijk is dat men in die tussentijd met voortschrijdend inzicht kon te maken hebben.

Een beetje zoals u zegt, er zijn toch magistraten die op 18 december 2012 hetzelfde hebben gedaan.

Ik zeg u ook wat Cassatie zegt over de situatie van bewijsuitsluiting, maar dit in de marge. Ik weet niet of u zich herinnert wat de heer Jordens op de vraag van Koen Geens heeft geantwoord. Hij zei: we hebben aan de heer Verhegge gevraagd om dat eens uit te leggen. Hij zat op 6 augustus 2010 op die bank en op 12 augustus 2010 heeft hij met één pennentrek alles ongedaan gemaakt. Wat heeft de heer Jordens tegen uw commissie, anders samengesteld, gezegd? Dat de heer Verhegge geen antwoord kon geven.

Hij had dat voortschrijdend inzicht kunnen uitleggen. Hij had kunnen zeggen dat het bij dat multiconfessioneel team, dat op 30 juli gezegd heeft dat er maar drie zaken zijn die vernietigd moeten worden, gaat om mensen die niet bekwaam zijn, die de wet niet kennen en dat hij het als fiscaal substituut wel beter wist en een totaal tegengestelde vordering opstelde. De vraag is aan de heer Verhegge gesteld, maar het antwoord van de heer Jordens klinkt nog in mijn oren. Hij zei dat de heer Verhegge niet kon antwoorden.

Ik wil dus vragen aan uw commissie om de heer

Verhegge op te roepen en het hem te vragen. Vraag hem of hij het licht gezien had. Had u de Heilige Geest gezien, die neerdaalde en die u deed beslissen om wat u geschreven of gezegd had op 6 augustus 2010 vier dagen later volledig om te keren?

Sophie De Wit (N-VA): We hebben de heer Verhegge hier gehoord. Ik zal proberen zijn antwoord...

Hij zei dat er twee vorderingen geweest zijn voor de KI van augustus. Er is een vordering opgesteld door een ploeg collega's, die eind juli 2010 werd ingediend, en hij had zelf ook een vordering opgesteld. Bij de eerste vordering was hij helemaal niet betrokken en hij had dan een vordering opgesteld op 12 augustus 2010 met het oog op de zitting van 13 augustus 2010, naar aanleiding van een aanvraag van een partij om handlichting van inbeslaggenomen goederen.

Hij zei dat hij zijn vordering, de tweede vordering dus, geheel in eigen regie had opgesteld, zonder raadpleging noch overleg met enige andere collega. Hij zei ook dat hij misschien beter overleg had gepleegd met zijn voorgangers, maar die waren er niet meer; zij waren inmiddels met gerechtelijk verlof.

De heer Verhegge was inderdaad fiscalist.

Walter Van Steenbrugge: Proficiat, mijnheer Verhegge.

Sophie De Wit (N-VA): Ik geef het maar mee. Wij hebben die vragen ook gesteld, natuurlijk.

Walter Van Steenbrugge: Als hij dergelijke antwoorden geeft, had hij toch aan de heer Jordens moeten kunnen uitleggen op basis van welke artikelen hij meende dat te kunnen doen enzovoort. Hij had zijn nota's kunnen geven. Dit gelooft toch niemand?

Bovendien, u moet eens naar de parlementaire voorbereidingen kijken met betrekking tot 235 bis. Het Parlement zegt dat de rechten van verdediging van alle partijen gerespecteerd moeten worden. Als men een vordering indient op 12 augustus 2010 om alles te laten vernietigen, dan weet men toch dat bij vernietiging de slachtoffers, die aanwezig waren, zelfs in civiele procedures die stukken niet meer mogen aanwenden. Dat is een regelrechte schending van artikel 6 van het EVRM. Heeft die fiscale substituut of magistraat daar ooit van gehoord? Heb u hem die vraag gesteld? De parlementaire voorbereiding van 235bis zegt nadrukkelijk dat men die partijen moet oproepen.

Hij kan ook niet zeggen dat hij het niet wist, want ik heb zo'n 16 brieven geschreven waarin ik voorspelde wat er ging gebeuren. Hoe belachelijk is zo'n antwoord?

Christoph D'Haese (N-VA): Ik wil u beiden op mijn beurt bedanken voor het heel goed technisch ontleden van het dossier.

We hebben iets gemeenschappelijks, meester Van Steenbrugge. Ik heb in het verleden ook voor vele mensen die u hebt vernoemd, gepleit. Men moet natuurlijk ook kijken naar de mensen van het recht. Ik ga niet te diep in de casuïstiek duiken. We gaan alles wat u hier vandaag hebt gezegd zorgvuldig aftoetsen aan wat hiervoor gezegd is. Dat is de taak van deze commissie. Ik kan u dus geruststellen, in moderne termen gezegd, dat we tot op het bot zullen gaan. Ik zal mijn handtekening niet onder een onderzoeksverslag zetten als we niet op zoek gaan naar wat we moeten onderzoeken: de waarheid. Ik kan alle slachtoffers dus al onmiddellijk geruststellen, we zullen doen wat we moeten te doen. Daarvoor zijn we ook aangesteld.

Het is echter allemaal niet zo evident. Ik denk dat u het daarmee ook eens bent, ook al is het voor u zonneklaar. We moeten beginnen met terug te gaan in de tijd. Er is immers sprake van een gigantisch tijdsverloop. Ik ga u een aantal zaken vragen waarop u uw licht kunt laten schijnen. Ik vond een aantal zaken die u hebt gezegd heel frappant.

Moet een magistraat op een gegeven moment in de procedure niet het respect hebben om zichzelf te recuseren? Wrakingen zijn nu populairder of modernistischer. U hebt er ook naar verwezen. Ik heb die vraag in een eerdere vragenronde al gesteld. Wij moeten hier verbeteringen aanbrengen. Wij moeten een verslag maken waarvan justitie beter wordt en waarmee de rechten van de slachtoffers op een afdoende wijze worden beschermd. Dat is onze taak. We kunnen het proces helaas niet overdoen.

Ik heb het moeilijk met die wrakingen. Ik weet niet wat men nog moest doen om die rechter te wraken. Een rechter onthoudt toch het aantal wrakingen, denk ik. Ik heb dat ook eens gedaan in 2012. Ik heb het eens opgezocht. Dat moet een rechter toch onthouden. Wat is uw visie daarover?

Walter Van Steenbrugge: Confrater of mijnheer de burgemeester, uw opmerking is heel terecht, temeer omdat uit alles, ook uit het verslag van de Hoge Raad voor de Justitie, blijkt dat Operatie Kelk geen dossier van dertien in een dozijn is. Het heeft maatschappelijk zoveel beroering en commotie

teweeggebracht.

Het is dus evident dat ik op de zitting van 4 november 2012 aan de voorzitter opmerkte dat zijn arresten gecasseerd waren en hij dus niet meer kon zetelen. Dat blijkt uit alle rechtspraak. Hij verplichtte mij nog het wrakingsverzoek neer te leggen. Ik vroeg het hem eerbiedig. Het wrakingsverzoek was immers heel omstandig gemotiveerd. Ik verwees naar rechtspraak en naar de antecedenten in Operatie Kelk.

Hij aanvaardt de wraking dus en recuseert zich. Hij berust in de wraking. Op die manier moet ik het stellen. Wij zijn nog maar maart 2014. Dat is dus geen anderhalf jaar maar één jaar en vier maanden later en er wordt op 6 maart 2014 al een dergelijk zwaarwichtig verzoek neergelegd om iets te doen waarover er al een arrest was geweest. Het verzoek van meester Keuleneer was op 18 december 2012 afgewezen. Op 18 december hadden de bevoegde personen beslist dat alle stukken op de griffie bewaard moesten blijven. Er is ook het arrest van het Arbitragehof van 8 mei 2002, waarin staat dat de rechten van de burgerlijke partijen moesten worden gevrijwaard. Niettemin zetelt de voorzitter daar terug op 14 maart 2014.

Nu werpt hij nog op dat het om een ander onderdeel van de zaak ging. Voor wie houdt de heer van der Eecken ons? U moet weten dat hij de magistraat was die gedurende meer dan drie decennia de topmagistraat was bij de gerechtelijke onderzoeken van een belangrijk arrondissement als Brussel. In de grootteorde van maatschappelijke verstoring is wat hij in operatie Kelk deed immens ernstig. Het gebeurt bovendien op de rug van de slachtoffers. Ik heb daar geen woorden voor.

Hoeveel keer zal hij hebben meegemaakt dat hij in een wraking moest berusten? Dat zal heel weinig geweest zijn. Hij weet 14 maanden later dan toch dat hij het niet kan maken om een dergelijk verschrikkelijk onwettig arrest uit te brengen? Heeft hij ooit aan de rechten van de burgerlijke partijen gedacht? Het kan niet anders dan dat dit op instructie is gebeurd. Het moest gebeuren. De stukken mochten niet nader worden geëxploiteerd.

Ik krijg bovendien te horen dat ze de stukken wel hebben laten bekijken door de verbalisanten. Van de 932 dozen zijn er echter slechts 284 onderzocht. Van die 284 dozen is maar 30 % gescand, omdat het om handgeschreven stukken ging. Moet ik daarvoor applaudiseren?

Mijnheer de burgemeester, als ik stukken wil inkijken, wil ik ze allemaal inkijken. Dat is de taak

van een advocaat en zeker van een advocaat die seksueel misbruikte personen vertegenwoordigt. In die gevallen moet alles kunnen worden onderzocht. Dat is niet gebeurd. Dat is niet gebeurd door zware fouten, waarvoor het woordje disfunctie een eufemisme is.

Axel Weydts (Vooruit): Mijnheer de voorzitter, ik dank u om mij het woord te verlenen, alhoewel het nog niet mijn beurt is.

Ik wil iets toevoegen aan dit punt. Natuurlijk hebben wij de heer van der Eecken daarmee geconfronteerd. We hebben hem daarover heel veel vragen gesteld. Wij hebben hem bijvoorbeeld gevraagd wat hij er zelf van vond dat hij niet in staat was om zichzelf te wraken. Ik citeer zijn antwoord, want dat was heel frappant: "Als er een wraking is en men aanvaardt een wraking in een procedure, betekent dat dus niet dat men zich nadien ook onmiddellijk moet terugtrekken uit een zaak wanneer die zaak terugkomt. Zelfs indien meester Van Steenbrugge aanwezig zou zijn geweest, had ik mij niet teruggetrokken, tenzij hij mij opnieuw zou hebben gewraakt. In dit geval was hij zelfs niet aanwezig, dus het probleem stelde zich zelfs niet." U kon niet aanwezig zijn, want u was niet op de hoogte van die zitting. Toen hij dat zei, ging ik bijna door het dak. Dat is de persoon waarmee wij hier te maken hebben.

Walter Van Steenbrugge: En dan zegt meester Van Cauter daarna: het recht is gesproken... Daar moeten we het als slachtoffers dus mee doen. De heer Delmulle heeft gezegd dat de arresten er zijn en dat we ze moeten volgen. Vandaar zijn brief van 20 maart 2014 aan de griffier om de dossiers op te laden en dat we de twee arresten van 18 december 2012 en 20 maart 2014 samen moeten lezen. Vraag eens hoe hij dat doet, die samen lezen. Ik kan dat niet.

Ze heffen elkaar op, want het zijn twee tegenovergestelde arresten. In het arrest van 18 december 2012 zegt men dat de stukken daar moeten blijven en dat het verzoek van meester Keuleneer wordt afgewezen, terwijl men in het arrest van 2014 zegt dat meester Keuleneer over de hele lijn gelijk heeft. Laad ze maar op, bestel maar uw vrachtwagen. Dat heeft hij inderdaad gedaan op 8 mei 2014. Het zal een grote vrachtwagen zijn geweest.

Greet Daems (PVDA-PTB): Ik heb nog een vraag over de beslissing van de KI van 20 maart 2014. U verwijt het federaal parket dat het geen cassatieberoep aantekende tegen die beslissing. Federaal procureur Van Leeuw zei hier dat het federaal parket geen cassatieberoep kon aantekenen omdat de uitspraak van 2014 gedaan

is met toepassing van de artikelen 136 en 235 van het Wetboek van strafvordering. U zei daarna dat daar niets van klopt, dat we bedrogen waren en dat cassatieberoep wel mogelijk was. Kunt u uitleggen hoe dat dan wel kan?

Walter Van Steenbrugge: Het onmiddellijke cassatieberoep is uit de wet gehaald in 2016 door de potpourriwet 2. In 2014 kon er dus wel cassatieberoep worden aangetekend.

Met betrekking tot die verwijzing naar artikel 136, er was een arrest van 12 oktober 2010, mevrouw Daems. Het Hof van Cassatie had gezegd dat in dergelijke materie, waar het gaat over het lot van vernietigde stukken, de burgerlijke partij – en wij waren procespartij – erbij moest zijn. De heer Van Leeuw mag, net als de heer van der Eecken, zeggen wat hij wil, er is een wettekst en een arrest van het Hof van Cassatie.

Bovendien is er ook artikel 6 van het EVRM, dat gaat over onze rechten. Er zijn later burgerlijke-partijstellingen geweest, in 2017 hebben wij ook nog burgerlijkepartijstellingen neergelegd bij de onderzoeksrechter. Daardoor hadden, ingevolge de uitspraak van het Arbitragehof van 8 mei 2002, die mensen de stukken nog moeten kunnen inzien.

Nog steeds een raadsel voor mij is die fameuze afsplitsing die men heeft willen doorvoeren in 2017. Op een bepaald moment zijn de dossiers van de latere slachtoffers afgesplitst, omdat er nog ergens in Zuid-Amerika een pater ondervraagd moest worden. Dat heb ik nooit begrepen. De raadkamer heeft dat gevolgd en gesteld dat die splitsing doorgevoerd mocht worden. Ik heb dan mijn gelijk gehaald voor de KI, stellende dat er samenhang was. Ik durf niet zo ver gaan, maar door het feit dat het wagonnetje van die latere burgerlijke partijen zou worden afgehaakt, kreeg men twee verschillende soorten groepen slachtoffers. Dat werd dan vrijdeld, maar – om het in sporttermen te zeggen – de koers was gereden. Het arrest uit 2014 was de doodsteek. Vanaf dan was het water naar de zee dragen.

Caroline Désir (PS): Merci Me Van Steenbrugge pour toutes vos explications. Je suis désolée si je reviens un peu en arrière dans le débat mais ce n'est pas évident de se joindre au bon moment.

Notre commission a pu mettre en lumière certaines pièces auxquelles vous n'avez pas eu accès parce qu'elles se trouvaient dans les fardes de réserve et, en particulier, en ce qui concerne des échanges entre le ministre de la Justice et le parquet général. Le 1er juillet 2010, l'avocat de l'Église adresse une lettre au ministre de la Justice qui conteste la légalité des perquisitions et le 5 juillet, quelques

jours plus tard donc, le cabinet du ministre de la Justice communique ce courrier au procureur général avec la mention "très urgent". Il conclut avec ces mots: "de telles questions ne pouvant trouver qu'une réponse judiciaire, je ne doute pas que vous accorderez un soin particulier à lui réserver les suites qui s'imposent." Lors de son audition, le ministre de la Justice n'a pas vraiment réagi à propos de ce courrier parce qu'il n'avait plus connaissance exacte de celui-ci mais Mme Somers a indiqué qu'il s'agissait pour eux d'une formule purement formelle et qu'ils ne rentraient pas dans le fond des dossiers.

Quel est votre point de vue à cet égard?

Walter Van Steenbrugge: Ik kan alleen maar vaststellen dat zich daar een zeer merkwaardige evolutie heeft voorgedaan. Ik weet alleen maar dat ik mij in de brief die ik op 5 augustus 2010 heb geschreven, de donderdag voor 6 augustus 2010, voor die zitting, tot de minister van Justitie heb gericht met de vermelding: dringend. Ik wou ook zijn hulp, omdat ik voelde wat er op 6 augustus 2010 zat aan te komen. Dat werd ook bewaarheid. In een latere fase heb ik hem gevraagd om tussen te komen via zijn injunctierecht. Ik zie dat er correspondentie is ontstaan tussen het parket-generaal en de minister in juli, maar er was geen communicatie tussen de slachtoffers en de minister.

Minister De Clerck heeft dus wel uitwisselingen met het parket-generaal gehad. Het openbaar ministerie is ook een procespartij, maar ten aanzien van de slachtoffers, de meest geschade partij, daar heeft de minister toch zijn best voor gedaan om hen volledig in het ongewisse te laten. Dat zou ik toch eens aan minister De Clerck willen zeggen. Wat was de reden van de minister om ons in de kou te zetten? Ik heb de parlementaire onderzoekscommissie-Dutroux van nabij gevolgd. Daar werd gezegd: het moet gedaan zijn om slachtoffers van misdrijven op die manier in de kou te zetten. We zijn nauwelijks 25 jaar verder, maar wat die mensen hebben meegemaakt, kan wel tellen natuurlijk.

Ik heb de gewoonte om uit te voeren wat ik zeg. *Walk the talk*. Als uw commissie geen herstelfonds opricht, zal ik een aansprakelijkheidsvordering ten aanzien van de Belgische Staat instellen op basis van onzorgvuldige justitie, gebaseerd op artikel 3bis van de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering. Mijn cliënten zijn meer dan ooit gemotiveerd.

Als bepaalde mensen zoals meester Keuleneer, meester Van Cauter en zeker ook de heer Torfs zeggen dat het is afgelopen, dan zou ik bijna

zeggen dat het nu pas gaat beginnen. Nu moeten de rekeningen vereffend worden. De maskers moeten afvallen. Er komt een aansprakelijkheidsvordering op basis van onzorgvuldige justitie. Het traject dat die mensen hebben afgelegd, is te gek voor woorden. Ten eerste, op burgerlijk vlak door op de klip van de immuniteit te lopen en niet de daden te krijgen die op de woorden hadden moeten volgen. Ten tweede, om op een dergelijke manier bedrogen te worden in het strafrechtelijke traject.

Ik zou graag zien dat de huidige en de toenmalige ministers van Justitie, want dat zijn partijgenoten, daar hun licht op laten schijnen. Mevrouw Verlinden heeft een aantal goede woorden gehad voor de paus bij zijn bezoek, maar ik verwacht van mevrouw Verlinden ook dat zij reageert op de situatie waarvoor die slachtoffers vandaag staan.

Caroline Désir (PS): Merci pour votre réponse claire.

Je profite du fait que j'ai encore la parole pour poser une petite question sur un autre sujet: vous avez évoqué que quand vous aviez finalement consulté les 131 cartons, il y avait beaucoup d'échanges avec la famille royale. Pouvez-vous nous en dire plus à ce sujet ou nous dire quelle était la nature de ces échanges?

Walter Van Steenbrugge: Het ging vooral om briefwisseling die ik gezien heb. Ik kan daar verder weinig over zeggen. Het was een ongelooflijk moeilijke kwestie dat allemaal te lezen. Maar ik weet dat er zeer veel brieven bij waren die gericht waren aan de heer Danneels, zowel van koningin Fabiola als van koning Boudewijn. Zeer veel, over tal van kwesties. Ik herinner mij nog dat ik grote ogen trok omdat men bepaalde interventies wou bekomen. Maar ik kan daar niet over in detail treden. Ik heb de eed afgelegd, dus ik kan daar niet nader op in gaan.

Het was uiteraard altijd mijn bedoeling dat we daar nader over ingelicht zouden worden. Er waren 931 dozen. Ik hoor meester Keuleneer nog zeggen dat die stukken handelden over communie-uitwisselingen en zo meer. Maar ik meen dat er in geen enkele rechtsgeschiedenis in België zo'n strijd om het behoud in het dossier van die stukken gevoerd is, met vijf of zes KI's die tussenbeide gekomen zijn. Dat zal toch niet geweest zijn om wat wenskaartjes uit het dossier te houden.

Axel Weydts (Vooruit): Omdat het gaat over de toenmalige minister van Justitie, de heer De Clerck. We hebben hem hier al gehoord. We hebben hem ook gevraagd waarom hij zijn injunctierecht niet toegepast heeft.

Ik wil u even meenemen naar zijn antwoord daarop. Hij zei heel duidelijk: “De minister van Justitie moet geen aanspraak maken op injunctie in een lopende procedure; de procedure loopt; de procedure is bezig; er is alleen een positief injunctierecht mogelijk in hoofde van de minister van Justitie als het parket niets doet, dat door het openbaar ministerie niet gehandeld wordt.” Dan ging hij nog even verder, en concludeerde: “In dit dossier was het echter duidelijk dat het openbaar ministerie met de onderzoeksrechter meer dan gehandeld had; de procedures liepen; dat was dus zonder voorwerp in mijn hoofde.”

Dat was het antwoord van de minister van Justitie waarom hij er destijds voor geopteerd heeft niet zijn injunctierecht toe te passen. Hoe reageert u op die uitspraken?

Walter Van Steenbrugge: Een injunctierecht is een moeilijke rechtsfiguur. Men kan daar heel lang over discussiëren. Maar wat ik wel weet, is dat de minister van Justitie de baas is en dat hij verantwoordelijk is voor het beleid van het openbaar ministerie. Als ik zie wat daar allemaal gebeurd is op het traject, verwacht ik van de minister van Justitie dat hij tekst en uitleg wenst te bekomen over wat daar gebeurd is onmiddellijk na de huiszoeking van 24 juni 2010.

Het feit dat er communicatie gevoerd is met het parket-generaal, om zeer snel te weten wat er gebeurd was, en om zeer snel twee arresten te ontvangen en mij niet te antwoorden, dat zegt ook wel iets. Die magistraten die dat allemaal hebben kunnen doen... Is daar al iets mee gebeurd, of zo?

Is er al iets gebeurd met de magistraten die dat allemaal hebben kunnen doen of heb ik iets gemist in het hele traject?

Ik pleit elke dag voor mensen die strafbare feiten hebben begaan. Wanneer u dat samenlegt, kan u vaststellen dat er een misdrijf is dat in de vergetelheid is geraakt, namelijk samenspanning van ambtenaren. Dat komt wel heel dicht in de buurt, niet?

Ik verwacht van een minister van Justitie dus actie wanneer iets op die manier wordt aangekaart. Ik heb het zelfs *avant la lettre* aangekaart. In mijn brief van woensdag 5 augustus 2010 voelde ik de bui al hangen. Dat is ook bewaarheid geworden. De minister trad echter nooit op. Hij stelde dat hij niet optrad in lopende zaken. Ik wil echter wel eens een aantal zaken in herinnering brengen waarin wel is opgetreden en waarin het wel nodig werd bevonden om orde op zaken te stellen. Dat gebeurde echter niet hier. Tot op vandaag gebeurt dat nog steeds niet.

Het federaal parket verwijt mij dat ik wat te lang op de trein heb gezeten en dat het niet klopt wat ik in mijn boek heb geschreven. Dat zijn heel ernstige beschuldigingen. Dat brengt immers ook mijn kantoor schade toe.

Christoph D'Haese (N-VA): Mijnheer de voorzitter, meester Van Steenbrugge, u hebt het over de moeilijke rechtsfiguur van het injunctierecht gehad. Ik wil u nog een moeilijkere figuur voor de voeten gooien. Het is immers belangrijk dat u daarover op een volwassen tegensprekelijke manier uw idee kan vormen. Ik heb het over de figuur van de verjaring.

Wij weten hoe moeilijk dat is. U bent begonnen met aan te geven dat het voor u noodzakelijk was om een tijdlijn uit te zetten met de eenheid van opzet en voortgezet misdrijf. Dat was allemaal bekend, net als de stuiting en de schorsing. Alles was bekend. De verjaring wordt het grootste rechtskundige labyrint genoemd.

In het debat komt ook iets ter sprake waarover ik mij een vraag stel. Ik spreek over een schijn en beweer dus niet dat het over een waarheid gaat, maar men laat uitschijnen dat in de procedure in kwestie de *animus procedendi* voor de advocaten, die elk heel hard opkomen voor hun partij, zodanig hoog was dat zij misschien vlugger tot het inzicht hadden kunnen komen dat alle gevechten wel eerbiedwaardig waren maar nutteloos. Ik druk mij heel genuanceerd uit; begrijp mij dus niet verkeerd. In 2014 of 2013 wisten heel wat goede juristen die de verjaring door en door kennen immers dat de zaak was verjaard of nog niet was verjaard.

Hoe staat u daar tegenover?

Walter Van Steenbrugge: Ik moet zeggen dat ik mij niet aangesproken voel door u op basis van een soort animositeit, een soort proces.

Christoph D'Haese (N-VA): Ik zeg dat niet, maar dat is soms wat men tussen de lijnen kan lezen.

Walter Van Steenbrugge: Ik wil niet op dezelfde lijn gezet worden als mijn achtbare confrater van de Brusselse balie, meester Keuleneer. Ik wil niet met hem vergeleken worden. Ik heb de belangen van die slachtoffers moeten verdedigen, jaar in jaar uit. Dan hebben we het niet over de beperkte middelen die mij ter beschikking werden gesteld om deze veldslag gedurende al die jaren aan te houden. Ik voel mij niet aangesproken over het feit dat ik procedures om procedures zou hebben ingesteld.

Met betrekking tot die verjaring, ik heb het steeds

heel vreemd gevonden dat ook mensen van de pers en anderen zeiden dat het feiten betrof die verjaard waren. Ik heb daar nooit een standpunt ingenomen. Ik herinner mij dat ik destijds bij mevrouw Cools in *TerZake*, toen zij beweerde dat het verjaard was, zei dat ik mij daar zeer ver af houd. Ik wil het pas beoordelen op het einde van de rit, wanneer dat we alles op een tijdslijn kunnen plaatsen.

Uw commissie zal ook haar licht laten schijnen op die fameuze beslissing om te federaliseren, maar om de zaken dan toch in die verschillende arrondissementen te laten. Dat zorgt er natuurlijk voor dat men die tijdslijn niet kan maken. Ik heb omtrent de verjaring steeds gezegd dat men moet bezinnen voordat men begint daarover iets te zeggen. Op het einde zal het uitgewezen moeten zijn.

En het is zeer moeilijk, mijnheer de burgemeester.

Christoph D'Haese (N-VA): Ik zit hier niet als burgemeester, ik zit hier gewoon als federaal parlementslid. Ik heb de Bende van Nijvel in mijn stad, dat is ook zo iets.

Walter Van Steenbrugge: Ik sprak u zo aan uit hoffelijkheid. Men moet die tijdslijn maken en daarvoor zijn die stukken ook zo van belang, ook met betrekking tot schuldig verzuim enzovoort. Wie wist op welk ogenblik wat er gebeurde?

Ik heb mij steeds ver gehouden van een standpunt over de verjaring, omdat het zo moeilijk is en complex. Men moet kijken naar alle wetgeving, die er al die voorgaande jaren bestond. Ik stam nog uit de periode dat de verjaringstermijn drie jaar was. Men moet dat allemaal toepassen op een tijdslijn, namelijk het moment dat het gebeurd is.

Wij hebben daarnet meester Van Cauter horen spreken over de heer Vangheluwe. Dat is een voorbeeld, men had effectief zijn daden op een rij moeten kunnen plaatsen. Maar dat is niet gelukt. Dat was niet mogelijk.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Op mijn beurt wil ik u bedanken voor uw komst en voor uw duidelijke uiteenzetting.

Het nadeel van de laatste te zijn, is dat heel veel interessante vragen al zijn gesteld. We hebben het al gehad over de rol van de heer Verhegge. Hij heeft hier, op aangeven van onderzoeksrechter De Troy, verklaard dat hij die op 6 augustus 2010 heeft gebeld voor de zitting van de KI om zich te verontschuldigen voor wat hij zou vorderen.

Walter Van Steenbrugge: De heer De Troy is een

keer gehoord voor de Kamer van inbeschuldigingstelling. Dit was op 6 augustus 2010.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Daardoor hadden wij ook het gevoel dat hij het wel moest doen. Wie heeft hem dat, als trouwe soldaat, opgedragen? Het gaat over de wraking, over magistraten en geheugenverlies. Ik vraag mij af welke bacteriën en microben er in het Brusselse hof van beroep en bij het Brussels parket rondwaren die het heel selectief geheugenverlies verklaren wanneer men wordt geconfronteerd met teksten uit de werkkaft en men zich dan plots iets begint te herinneren. Ik maak mij zorgen als ik zie hoe Justitie werkt. Het gaat over de werkkaft en de kopieën van de arresten aan het kabinet van de minister.

Wat betreft de federalisering, dat is iets dat mij bezighoudt en dat ik aan heel veel mensen heb gevraagd, ook aan het federaal parket. Men krijgt een massa aanklachten, maar op een bepaald moment federaliseert men. Ik kan dat begrijpen omdat de misdrijven zich overal in het land voordoen en men moet er een globaal zicht op hebben en die rode draden en tijdslijnen kunnen bepalen. Maar wat doet men? Men beslist om federaal enkel het schuldig verzuim te onderzoeken en de rest terug te sturen naar het lokale niveau. Men federaliseert en defederaliseert dus meteen.

Als we dan vragen of men dan een zicht heeft op wat daarmee gebeurt, of men feedback heeft gekregen over veroordelingen en mogelijk schuldig verzuim, dan antwoordt men dat er af en toe wel eens iets werd meegedeeld. Ik heb daarnet, toen het over Vangheluwe ging, al gevraagd of er dan zaken nog verder werden onderzocht in West-Vlaanderen. Het antwoord was dat alles gefederaliseerd is.

Hebt u, als advocaten van de burgerlijke partij, kennis van dossiers die na de federalisering terug naar de federale parketten zijn gestuurd? Welk gevolg is daaraan gegeven? Hoe zijn die zaken behandeld, of dat nu in Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen of Antwerpen is? Hebt u daar enig zicht op?

Walter Van Steenbrugge: We hebben daar geen zicht op. Ik vind dat een zeer merkwaardige move, om het dan toch te verspreiden over de verschillende arrondissementen, past bij al de andere puzzelstukken die we hebben kunnen leggen in dit dossier.

We hebben het nog niet gehad over de discussie over het embargo dat op dat dossier zat, maar het

ligt allemaal in dezelfde lijn, mijnheer Van Hecke. Hebben wij weet van anderen? Neen, wij zijn niet op de hoogte gebracht van wat dan ook. Wij weten daar eigenlijk niks van.

Mijnheer D'Haese had het over die moeilijke rechtsfiguur van de verjaring. Het is nodig om die tijdslijn te maken, zodat men een globaal zicht heeft, niet alleen op het schuldig verzuim, maar ook op het misbruik op zich. Die vraag moet dus worden gesteld aan de magistraat die de beslissing heeft genomen

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Die vragen zijn ook gesteld, met weinig duidelijke antwoorden, maar jullie traden op voor de 143 slachtoffers. Hebben jullie dan geen weet of een van die 143 dossiers op een bepaald moment naar een lokaal parket is gestuurd om daar verder te worden onderzocht? Dan zouden de burgerlijke partijen op een bepaald moment ook op de hoogte van een en ander moeten zijn gebracht.

Walter Van Steenbrugge: Niet één. Ik wil dat nu niet met honderd procent zekerheid zeggen – meester Mussche, spreek mij tegen – maar wij zijn daar niet van op de hoogte.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dan moeten wij de vraag stellen wat daarmee gebeurd is.

Nog een vraag over de ingescande stukken, een deel van de 931 dozen. Men spreekt vaak over het feit dat 285 dozen volledig zouden zijn ingescand. U hebt daarnet gezegd: het ging wel over 285 dozen, maar ze zijn niet allemaal ingescand. Of heb ik dat verkeerd begrepen?

Walter Van Steenbrugge: Ik dacht dat er 30% is ingescand. Er is een selectie geweest. Men heeft op trefwoorden gekeken, maar er waren heel veel dossiers die niet gescand konden worden, omdat het handschrift dat niet toeliet.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Maar een derde van 931 zou dan 285 kunnen zijn?

Walter Van Steenbrugge: Pin mij daar niet op vast. Wat voor mij telde, was dat ik alles wilde lezen. We hebben nu zoveel meegemaakt dat mijn vertrouwen in dat parcours volledig onder nul is gegaan.

Confrater Van Hecke, ik heb dat nu al zoveel bestudeerd. Telkens als ik dat bestudeer, zijn er nog nieuwe verwonderingen, maar ze liggen allemaal in dezelfde lijn. Het mocht niet lukken. Het onderzoek mocht niet gevoerd worden. Het moest van de rails getrokken worden.

Kijk nu naar die kinderporno. Dat is nu toch ook wel vrij dramatisch, dat men zo'n standpunt inneemt, dat men zegt: het is volwassenenporno. Het kon nooit verjaard zijn. Het werd aangetroffen op de computer ten tijde van de huiszoekingen die zijn gebeurd. Wat is daar de reden van? Child Focus en andere organisaties hebben zich daarover gebogen. Het mocht niet. Het mocht niet.

Catherine Delcourt (MR): Me Van Steenbrugge, je vous remercie pour votre exposé et vos réponses.

Je tiens également à remercier les collègues qui ont abordé la question délicate de la prescription. Cette notion est, selon moi, vraiment complexe à manipuler, particulièrement pour les victimes.

Au début de votre exposé, vous avez évoqué, sans la nommer directement, cette idée de victimisation secondaire, provoquée par une procédure mal menée et avec des victimes qui sont malmenées. J'aimerais revenir avec vous sur la notion de "délai raisonnable" dans cette affaire. Certes, il y a la prescription, mais il faut également considérer la durée d'une procédure – 15 ans –, qui contribue à cette victimisation secondaire des victimes.

D'après les auditions que nous avons menées, il semble que, jusqu'à la période 2014 – 2015, le rythme de la procédure était encore acceptable et logique. C'est ce que j'ai perçu et j'aimerais vous entendre à ce sujet. Ensuite, dès que le dossier a été fédéralisé, il semble que la manière et le rythme de travail soient devenus nettement moins acceptables, et que le délai raisonnable n'ait plus été respecté. J'aimerais donc vous entendre sur ces deux temps. Pourriez-vous nous faire part de votre analyse à ce sujet?

Walter Van Steenbrugge: Wat u zegt, klopt. Ik ga volledig akkoord met uw analyse. In het begin is er wel wat snelheid gemaakt, maar het onderzoek van de heer De Troy werd doorkruist. Er werden onder meer wrakingsverzoeken ingediend, er is van alles gebeurd. De heer De Troy heeft dan ook de pijp aan Maarten gegeven. U ziet ook dat er commotie was tussen de heer De Troy en mevrouw Calewaert. In het begin was dat nog redelijk, maar nadien... het heeft in totaal acht en een half jaar stilgelegd, dus uiteraard is die termijn overschreden.

Voor een stuk klop ik mij op de borst. Ik had zelf natuurlijk nog meer kunnen aandringen, maar ik ben niet te beroerd om te zeggen dat het voor ons advocatenkantoor een immense opdracht was om op te boksen tegen al de procedures die wij kregen. Er waren procedures op 13 augustus 2010, 9 september 2010, 22 december 2010 in een andere

samenstelling, 29 november 2011, 18 december 2012, en iedere keer cassatie. Wij hebben onwaarschijnlijke kosten moeten maken, die wij onze cliënten natuurlijk niet konden aanrekenen; dat hebben we ook nooit gedaan.

Wat naar mijn mening ook eens aan bod mag komen, is dat wij alles gedaan hebben wat in onze mogelijkheden lag. We hebben alle efforts gedaan om die mensen bij te staan. Misschien hadden we nog meer brieven kunnen schrijven, bijvoorbeeld om aan te klagen dat het stillag. Soms klopt ik me op de borst, maar ik heb me ook afgevraagd of ik het zelf niet voor een stuk moest versnellen. We hadden echter zo weinig vat op wat daar gebeurde. Ik kan alleen maar vaststellen dat er allerlei argumenten ingeroepen werden, bijvoorbeeld dat men bezig was met de terroristische aanslagen. Die aanslagen hebben weliswaar plaatsgevonden en brachten slachtoffers met zich mee, maar wat moest er ondertussen met onze slachtoffers gebeuren?

Misschien hebt u de afleveringen van *Godvergeten* gezien. De mensen die daarin aan het woord kwamen, noemden zich overlevende, die nog de kracht hadden om te spreken. Een groot aantal kan echter niet meer spreken. Verschillende slachtoffers hebben zelfmoord gepleegd. Een andere neef van Roger Vangheluwe is in duistere omstandigheden om het leven gekomen. Daarnaast is een grote groep mensen niet eens in staat om erover te praten.

Dat is natuurlijk ook het vermelden waard, dat zij er ook geweest zijn. Voor hen dan onderscheid maken tussen slachtoffers van aanslagen en slachtoffers van seksueel misbruik gedurende tientallen jaren, vind ik beschamend als antwoord vanwege mevrouw Pellens, hoor.

Dan zei mevrouw Pellens nog tijdens de zitting van de raadkamer tegen de slachtoffers dat ze het altijd goed voor heeft gehad met de slachtoffers. Voor de mensen die in de zaal zaten, was dat erg om te horen.

Als men daar zit, als magistraat, tijdens die zitting van 14 maart 2014, en men ziet dat de doodsteek aan operatie Kelk wordt gegeven... Met als voorzitter een man die zich voordien gerecuseerd had... Wat heeft er hen van weerhouden te zeggen: dat gaat hier niet door, de slachtoffers moeten erbij zijn. Dan zegt men dat men het goed met ze voorheeft. Bij mijn favoriete ploeg, Club Brugge, zingen ze "geen woorden maar daden." Men moet uitvoeren wat men zegt.

Greet Daems (PVDA-PTB): Ik wil nog eens terugkomen op de vragen van de heer Van Hecke,

en de antwoorden die u erop gaf. Ik begrijp het niet helemaal.

Het federaal parket heeft hier altijd gezegd dat het de dossiers naar de plaatselijke parketten heeft gestuurd. U zei: we waren daar eigenlijk nooit van op de hoogte. Wat ik niet goed begrijp, is of de slachtoffers dan geen raadsman hadden. Zijn ze niet verhoord? Hadden die dan een verdediger of zo?

Walter Van Steenbrugge: Ik kan daar niet op antwoorden, mevrouw. Het enige wat ik ook vaststelde in de stukken, toen ik ze later kon inkijken, was dat er ongelooflijk veel vergaderd is. Met rondzendbrieven en het College van procureurs-generaal, en met de federale procureur... Ze hebben altijd samen gezeten.

Maar wie nooit uitgenodigd waren, waren wij. Als ze dan toch zoveel te bespreken hadden over de vraag of het dossier gefederaliseerd moest worden of wat dan ook, dan mochten wij er toch ook bij zijn? Wij wisten van niets. Wij zijn daar gewoon buiten spel gezet en voor een fait accompli gesteld. Dat is de situatie. Wij waren quantité négligeable.

Dan moet men *3bis*, voorafgaande titel wetboek strafvordering kennen. Dat heeft in het Parlement... U moet eens terugkijken naar de besprekingen van de commissie-Dutroux, hoe men daar *3bis*, voorafgaande titel tot stand heeft gebracht. Dat zijn toch geen loze woorden, als ze in een wet staan?

Wat hebben wij gekregen qua communicatie en uitnodigingen gedurende die vijftien jaar? Dat was nul. Tegenwerking daarentegen hebben we veel gekregen. Er was wel het perscommuniqué van 29 september 2023 dat stelde dat wij onnozelaars waren, waarna wij alle smurrie over ons kregen van de fameuze twitteraars die stelden dat het recht had gesproken. Het was echter krom. Het was niet recht.

Axel Weydts (Vooruit): Ik heb daarstraks ook een van de tweets van de fameuze twitteraars voorgelezen, maar dat terzijde. Ik wil even terugkeren naar de zitting van de KI in de zomer van 2010. Daarover schrijft de Hoge Raad voor de Justitie dat ze niet veel invloed heeft gehad op het dossier. Hoogstens gaf ze enige vertraging. Dat is de stelling van de Hoge Raad voor de Justitie. Bent u het daarmee eens?

Walter Van Steenbrugge: Ik ben het daarmee eens. Uiteindelijk is ze vertragend geweest. Er zijn ook nog drie andere KI's geweest, namelijk de vijftiende, de eerste en de dertiende kamer. Die kamers hebben zich over de zaak gebogen.

Daar ligt voor mij het kalf echter niet gebonden. Voor mij ligt het kalf gebonden in maart 2014, omdat dat het sluitstuk is van wat ik had voorspeld in mijn brieven van 3, 4 en 5 augustus 2010. Ik heb er mij in eerste instantie nog tegen kunnen verzetten omdat *De Morgen* mij had gealarmeerd en omdat ik nog in Cassatie ben kunnen gaan op 12 oktober 2010.

Mij is echter gezegd dat zij zeker de lastige advocaten er niet meer bij moesten betrekken. In maart 2014 is dat gebeurd. Wat de Hoge Raad voor de Justitie daarover stelt, ... Trouwens, alles wat de Hoge Raad voor de Justitie in die bladzijden stelt, behalve dat een en ander heel lief is geformuleerd – disfunctie is een heel lief woord –, was voor ons, uitgedrukt in voetbaltermen, een uitmatch. Wij moesten bij een aantal magistraten gaan om andere magistraten terecht te wijzen. Dat was niet evident.

Ik herinner mij echter heel goed dat, toen wij op 13 november 2023 een aantal uur bij de Hoge Raad voor de Justitie zaten, een aantal voornamelijk Franstalige mensen vroegen: '*C'est arrivé près de chez nous?*' Is dat gebeurd? Wij moesten voorlezen uit de stukken om aan te tonen dat een en ander wel degelijk was gebeurd. Veel interpretatie kan aan die stukken immers niet worden gegeven. Daar verzet ik mij tegen. Die stukken zijn qua inhoud overduidelijk.

Er werd voor uw commissie gesteld dat het wat moeilijk was en er werd onder andere verwezen naar artikel 235*bis*. De heer van der Eecken was echter door de wol geveerd. Hij heeft jarenlang de topfunctie van hoofd van de KI bekleed. Ik zag de heer van der Eecken nog veel op de griffies lopen. Hij bepaalde ook de agenda van de zittingen. Dus hij bepaalde ook de *moves* van 6 augustus 2010, 13 augustus 2010 en daarna 7 september 2010. Hij zetelde in de vakantiekamer. Hij trok het dossier naar zich. Het mocht niet uitkomen dat het zwartwit op papier zou staan op 13 augustus 2010. De zaak moest worden verdaagd naar 7 september 2010.

Axel Weydts (Vooruit): Het was toevallig steeds als hij niet in verlof was.

Dan wil ik het nog even hebben over de zitting van de KI in 2014. De Hoge Raad voor de Justitie zegt dat dit te maken heeft met het feit dat er niet echt duidelijkheid bestond over de toepassing van artikelen 136, 136 *bis*, 235 en 235 *bis* en dat dit een van de redenen is waarom de burgerlijke partijen niet opgeroepen waren. Dat is wat de Hoge Raad voor de Justitie zei. Ik zie aan uw mimiek dat u het niet eens bent met die conclusie.

Walter Van Steenbrugge: Meester Keuleneer, lees zijn verzoekschrift van 6 maart 2014, het staat er letterlijk in. Trouwens, bij de toegepaste wetsbepalingen in het arrest van 20 maart 2014 staat het wetsartikel ook geformuleerd. Er is dus geen discussie dat dit een tegensprekelijke procedure moest zijn.

Daar komt bij, en ik val in herhaling, hetgeen het Parlement zei met betrekking tot die wetsartikelen, in de genesis van die artikelen, over de wettigheidscontrole, over wat er moet gebeuren met vernietigde stukken, over wat er moet gebeuren met het lot van vernietigde stukken, artikel 235*bis*. Daarover zei het Parlement dat de rechten van alle partijen gevrijwaard moeten worden. Men moet geen *rocket science* hebben gestudeerd om te weten dat de burgerlijke partijen erbij moesten zijn. Het Hof van Cassatie zei het op 12 oktober 2010 ook. Het stond ook in de wet.

Het is de logica zelfde dat als men over het lot van die 931 dozen finaal gaat beslissen, met dat arrest van 20 maart 2014, wij erbij betrokken moesten worden. Trouwens, het is voor iedereen duidelijk wat in dat arrest staat. De Hoge Raad stelt dat zij geen nieuwe rechtsinstantie is, maar iedereen die iets van recht kent, weet zonneklaar dat waartoe op 20 maart 2014 beslist werd, een gedrocht is.

Op 18 december 2012 was die vraag tot teruggave afgewezen. Men kon dus geen uitvoering meer vragen van dat arrest van 18 december 2012, het was net afgewezen en de verwijzing naar het KB uit 1936 was al helemaal verkeerd. En daarin ging de heer van der Eecken mee, in een situatie dat hij niet meer mocht zetelen en in een situatie dat hij de burgerlijke partijen niet betrok. Om Rik De Saedeleer te citeren: "Moet er nog zand zijn?" Men kan er toch niet meer aan twifelen dat het gepremediteerd is, voorbedacht.

Axel Weydts (Vooruit): Ook vreemd is dat de heer van der Eecken hier verklaarde dat het niet op basis van artikel 136 gebeurde en dat de heer Delmulle het tegenoverstelde zei, namelijk dat het wel degelijk op basis van artikel 136 gebeurde. Zij spraken elkaar duidelijk tegen.

Walter Van Steenbrugge: Het staat in het verzoekschrift en in het arrest van 20 maart 2014. Ik wil dat er gerust bij nemen. De toegepaste wetsartikelen staan daarin, in zijn eigen arrest. Dan schrijft de heer Delmulle op 20 maart 2014, dus diezelfde dag nog, dat men de twee arresten samen moet lezen. Voor wie houdt men ons?

Men moet kort op de bal spelen om het te doorzien. We hebben het opgevolgd, dus ze hebben pech gehad in het bedrog dat werd blootgelegd. We

hebben het ontdekt toen mijn medewerkers, meesters Lagae en Heymans, in november 2020 van een kale reis terugkwamen van de griffie en mij zeiden dat die stukken daar niet lagen. Ze waren opgeladen op 8 mei 2014. Gedaan met Kelk, de kelk was geleidigd, er zat geen wijn meer in.

Christoph D'Haese (N-VA): Ik wil alles vanuit een breed perspectief bekijken. U hebt verwezen naar de commissie-Dutroux. Ik was toen stagiair bij de toenmalige voorzitter van die commissie, dus ik heb dat vanuit een bijzondere positie kunnen volgen, maar dat doet niet ter zake.

Wat wel belangrijk is, is dat nadien, in 1999, de Hoge Raad voor de Justitie werd opgericht, met de heel nobele doelstelling om Justitie beter te doen werken. Zo staat dat letterlijk omschreven. U bent daar ook gepasseerd. Ik vraag u niet om in de feitelijkheden te gaan, maar ik vraag een meer algemeen antwoord. Voor ons is dat ook belangrijk, want wij moeten de scheiding der machten respecteren. Dat is een heilig beginsel in ons democratisch systeem.

We hebben de Hoge Raad voor de Justitie nodig om het Parlement zaken aan te leveren. Wij zijn niet Justitie, wij zijn het Parlement en wij moeten goede wetgeving leveren en daarvoor moeten wij geadviseerd worden. Ik wil het woord disfuncties niet gebruiken, ik heb dat deze namiddag afgeleerd, maar wat is uw ervaring met de passage bij de Hoge Raad? Ik probeer het redelijk en voorzichtig te bekijken. Ik vond wat onderzoeks-rechter Jordens hier heeft gezegd mooi *gedecorticeerd*.

Er valt veel over te zeggen, maar ik vond dat het wel een grondigheid had. Of dat al dan niet voldoende is, is een kwestie van appreciatie, maar het had een grondigheid.

Vindt u dat het onderzoek door de Hoge Raad voor de Justitie goed is gevoerd, voldoende is gevoerd? Wat is uw visie daarover?

Walter Van Steenbrugge: Ik kan daarop zeer duidelijk antwoorden en ik denk dat confrater Mussche zal bevestigen en onderschrijven wat ik zeg. Wij zijn bij de Hoge Raad geweest als eerste getuigen op 13 november 2023. We hebben daar alle tijd en ruimte gekregen om ons standpunt toe te lichten. We hebben ook een geschreven tekst ingediend, met een aantal kaften, omdat ik onze uiteenzetting absoluut wilde documenteren. Men had ons aangekondigd te willen landen in de krokusvakantie, in februari. Die termijn werd enigszins overschreden. Het verslag heb ik gelezen. Daarna heb ik ook vernomen wat de heer Jordens heeft toegelicht.

De heer Jordens heb ik misschien tweemaal in gerechtelijke zaken ontmoet, beroepshalve, maar voor het overige ken ik hem niet. Ik ben nooit bij hem op de koffie geweest, zoals meester Keuleneer in juli op de koffie is geweest bij het parket-generaal. Ik ken de heer Jordens dus niet, maar ik moet wel zeggen dat de redactie van dat verslag, en vooral ook de toelichting die hij gegeven heeft aan de parlementaire onderzoeks-commissie, getuigen van heel veel engagement en grondigheid. Ik ben dus heel blij dat er mensen zoals de heer Jordens bestaan. Daar komt bij dat die man op Twitter bewoordingen over zich heen heeft gekregen die ik zelfs niet wil herhalen. Hij zou tot ik weet niet welke club behoren. Hij is op Twitter zwaar afgemaakt. Op uw vraag naar mijn ervaringen met de Hoge Raad, antwoord ik dat men zeer passende vragen heeft gesteld. De leden van de Hoge Raad hadden daarnaast hun regulier werk. Op 16 april 2024 zijn ze geland met wat niet het meest gemakkelijke dossier is. Ik vind daarom dat die commissieleden meer dan schitterend gewerkt hebben.

Voorheen heb ik op de Hoge Raad kritiek gegeven. Ik had de Hoge Raad aangeschreven om na te gaan wat er in andere ethische kwesties gebeurt, bijvoorbeeld de euthanasiezaak met de fameuze assisenprocedure, het Grondwettelijk Hof enzovoort. Ik had gehoopt dat de Hoge Raad toen een onderzoek zou instellen. Dat werd zonder enige motivering afgewezen en ik was toen zeer ontgoocheld in die uitspraak, maar men zetelt soms in andere composities. Op uw vraag moet ik echter antwoorden dat de heer Jordens, ook verbaal voor al die verschillende vragen, echt gefeliciteerd moet worden. Dat doe ik ook namens de slachtoffers van seksueel misbruik. Ik vind dat die man zeer grondig werk heeft geleverd en samen met hem de andere leden van de Hoge Raad.

Christoph D'Haese (N-VA): Ik dank u voor uw antwoord. Ik wou dat geobjectiveerd krijgen. Dat is belangrijk voor onze verdere werkzaamheden.

Ik kan er nog geen mening over geven, natuurlijk, maar ik heb u gewezen op het feit dat het zeer zorgvuldig uitgerafeld is. De commissie is de Hoge Raad dan ook erkentelijk.

Walter Van Steenbrugge: Terecht.

Christoph D'Haese (N-VA): Dat is nog een ander paar mouwen.

U was al een klein beetje aan het *prejureren*, meen ik. We moeten immers ons verslag nog opmaken. U had het over de aansprakelijkheid van de

Belgische Staat. Ik had ook verwacht dat u dat vandaag zou zeggen. Voor mij is dat geen nieuws, maar voor anderen misschien wel.

Ik ken uw timing niet, en ik hoef me daar ook niet mee te bemoeien. U hebt uiteraard de absolute vrijheid. Maar ik meen dat het wel goed is dat we ons onderzoek in de commissie in alle vrijheid kunnen voeren. Dat zullen we ook doen.

We zullen in die zin dan ook trachten een heel open en eerlijk rapport af te leveren. Natuurlijk luisteren we hier naar alles en naar iedereen. Maar wanneer het gaat over de aansprakelijkheid van de overheid, zijn we boswachter, stroper en eigenaar van het bos. Dat is moeilijk, natuurlijk. We zijn hier om aanbevelingen te maken, om betere wetgeving te maken. Normaal moet Justitie begaan zijn met de slachtoffers en niet het Parlement. Wij moeten wetgeving afleveren waarmee rechters aan de slag kunnen om de rechten van slachtoffers maximaal te beschermen.

Walter Van Steenbrugge: Wij hopen alvast dat u uw onderzoekswerkzaamheden op een serene manier kunt doen. Er is al een aansprakelijkheidsvordering ingesteld namens één slachtoffer. Ik ben immers altijd bang om op verjaring te stuiten. Die vordering is wel al aanhangig gemaakt. Ik heb het verslag van uw commissie echt niet nodig. Ik zal zien wat erin staat. Maar we hebben het echt niet nodig, want mocht die zaak bij manier van spreken morgen bepleit worden, dan zouden we onze toga aantrekken en perfect kunnen documenteren en beargumenteren waarom de overheid aansprakelijk is, want de overheid is natuurlijk verantwoordelijk voor haar rechtsorganen. Zo erg moeilijk is het niet de zware blunders, de bewuste blunders, aan te tonen. Dan roep ik uiteraard als rechtsgrond 3bis van de voorafgaande titel in en leg ik het parcours uit dat we gelopen hebben. Ik meen dat er schade is, want er is een gemiste kans op basis van het strafrechtelijk onderzoek, om onze burgerlijke vordering op te enten. Er is de fout. Er is de causaliteit. En dus meen ik dat op basis van Oud Burgerlijk Wetboek 1382 we absoluut geen enkel probleem zullen hebben de Belgische Staat te doen veroordelen, wat zeer erg is, want niemand stelt graag zo'n vordering in. Maar we kunnen niet anders.

We hadden het liever op een andere manier gezien. Maar als de zaak geboycot wordt, rest ons natuurlijk niets anders dan toch voor de slachtoffers verder te vechten en uiteindelijk te verkrijgen waar ze recht op hebben. Daar is het nog niet over gegaan.

Ik dacht dat op dat vlak misschien nog een vraag gesteld zou worden. Confrater Mussche is bij

uitstek geschikt om uit te leggen wat wij gedurende al die jaren hebben vernomen over de gruwel die die mensen hebben meegemaakt. Enkele dingen zijn aan bod gekomen in *Godvergeten*, maar in ons advocatenkantoor zijn nog ergere zaken aan het licht gekomen dan in *Godvergeten*. Het is wel wat, dit dossier.

Axel Weydts (Vooruit): Meester Van Steenbrugge, u hebt zeker een punt. Een probleem is echter dat we in onze onderzoekscommissie geen onderzoek voeren naar het seksueel misbruik zelf, maar wel naar de disfuncties in het procesverloop. Dat is natuurlijk ook al aan bod gekomen in de vorige onderzoekscommissie, onder voorzitterschap van collega De Wit. Maar u mag er gerust in zijn dat wat u zegt, constant in ons achterhoofd zit. We zitten hier natuurlijk vanwege de verschrikkelijke daden tegen de vele slachtoffers.

Het is de taak van onze commissie om te proberen de waarheid naar boven te krijgen. Het zal niet evident zijn om bewijzen aan te leveren. We hebben hier al heel vaak te maken gekregen met selectief geheugenverlies. Het is heel vreemd dat bepaalde flarden van de tijd perfect tot in detail te reconstrueren waren, maar dat, als we een lastige vraag stelden, het geheugen de mensen plots in de steek liet. Daarmee hebben we al heel vaak te maken gehad in de voorbije weken en maanden.

Een tweede taak van onze commissie is, zoals collega D'Haese al aangaf, het formuleren van aanbevelingen om onze wetgeving ter zake te verbeteren. Ook dat is niet gemakkelijk, want we hebben in de hele procedure ook te maken met magistraten die de wet gewoonweg niet hebben toegepast.

Op welke punten kan de wet volgens u nog verbeterd worden? Hebt u ideeën in dat verband?

Walter Van Steenbrugge: De Hoge Raad heeft niet alleen een verslag gemaakt van wat hij vastgesteld heeft op basis van zijn onderzoek, maar heeft ook een aantal aanbevelingen geformuleerd. De auteurs ervan verdienen alle lof. Daar staan een aantal heel goede zaken in.

Met wetgeving, zelfs als die heel goed is, halen we echter niets, als er bedrog in het spel is. Bedrog is een zeer geladen woord, zeker als we dat gebruiken ten aanzien van magistraten, maar ik weiger om omfloerste bewoordingen te gebruiken. Ik zal u zeggen wat ik aan de slachtoffers zeg. Als advocaat moeten wij immers zeer transparant zijn, gelet op wat de slachtoffers hebben meegemaakt. Dat kan niet anders gekwalificeerd worden dan als volgt. De wetteksten bestonden reeds en hadden

ertoe moeten leiden dat wij tegenspraak hadden kunnen plegen in de procedures. Er hebben drie clandestiene zittingen plaatsgevonden, waarbij de derde, de zitting van 2014, de doodsteek heeft betekend voor Operatie Kelk.

Uw wetgeving mag dan nog zo ingenieus in elkaar zitten, maar als degene die ze moet toepassen, dat niet doet omdat er andere belangen spelen, kan men daartegen niets beginnen.

Christine Mussche: Ik wil graag nog teruggekomen op de uitspraak van de heer D'Haese over de stroper en de boswachter. Het is precies datgene wat we hebben gemist bij de gerechtelijke autoriteit. Men moet het willen zien. Dat is in die vijftien jaar op onbegrijpelijke, onverklaarbare en schandalige wijze niet gebeurd. De zaken waren immers zonneklaar. Het gaat hier immers niet over verdachtmakingen of beweringen, maar over arresten. Men zou kunnen denken dat het moeilijk is om uit te zoeken wat er nu echt gebeurd is en wat er echt achter zit, maar eigenlijk is het zonneklaar. We hebben immers enerzijds een chronologie die nooit liegt en anderzijds een reeks arresten die duidelijke taal spreken.

Het enige wat nu nog kan gebeuren door een eerbiedwaardige commissie zoals deze, is vaststellen wat men niet kan ontkennen. En of men nu boswachter of stroper is, dat mag helemaal geen rol spelen. Het is dat wat men gemist heeft. We spreken dan vooral over die slachtoffers die al vijftien jaar – eigenlijk al veel langer want ze durfden er eerst niet over te praten – in de kou staan.

Als we eventjes stilstaan bij het misbruik zelf, is dat op zich al verwoestend. Dan hebben we de situatie van de kerk waarin op structurele wijze, doelbewust en overduidelijk bewezen, een beleid werd gevoerd dat niet alleen gedoogd heeft, maar ook bestendigd heeft en verder misbruik heeft toegestaan. Dat gebeurde door de geestelijken die werden betrappt of aangeklaagd voor misbruik, eenvoudigweg over te plaatsen. Wij weten van een geval waar 13 overplaatsingen zijn gebeurd. 13 ten aanzien van één geestelijke, dat kan natuurlijk wel tellen. Zo zijn er meerdere, maar 13 is wel het grootste getal.

Daarnaast is er nog een derde misbruik. Eerst is er dus het misbruik zelf, dan de kerk, die weggijkt, gedoogt en organiseert dat het verder blijft bestaan. Het derde misbruik is wat we hebben moeten meemaken met het gerecht, waar op onmiskenbare wijze zaken gebeurd zijn die niemand kan verklaren. Uw commissie heeft genoeg mensen gehoord om, als men het wil zien, niet anders te kunnen dan het effectief te zien en

vast te stellen. Het is ook zeer typisch bij zo'n onderzoek, zowel bij de Hoge Raad als hier, dat de zaken die naar boven komen, voor een stuk bevestigen en uitleg kunnen geven aan onbegrijpelijke situaties, waardoor de zaak dan toch niet onduidelijk is.

Wat hier gebeurd is, alsook voor de Hoge Raad, was telkenmale een bevestiging van dat wat we eigenlijk allang wisten en het maakte de zaak telkens nog duidelijker. Daarom is het zo goed dat die onderzoeken zo grondig gebeuren. Ik bevestig zeer nadrukkelijk meester Van Steenbrugges relaas over onze ervaringen met de Hoge Raad, waar men op een zeer fijne en bereidwillige wijze en met kennis van zaken en met kennis van het strafrecht naar ons heeft geluisterd en de stukken heeft bekeken. Het gaat erom het te willen zien. Disfuncties is een vriendelijk woord, maar wat zou er eigenlijk anders zijn dan een doelbewust, voldragen en doorgevoerd systeem om de waarheid niet aan het licht te laten komen en om ervoor te zorgen dat de slachtoffers tot heden, na vijftien jaar, nog steeds in de kou staan? Niemand kan vandaag nog naast die conclusie kijken. Het gaat immers echt niet over beweringen van de een of andere fantase.

Als men die stukken immers leest... Ik denk dat men zich daar zeer zwaar op miskeken heeft en gedacht heeft dat dit nooit chronologisch geanalyseerd zou worden, met die twee tegengestelde arresten van 2012 en 2014. Wie zou dat allemaal nakijken? Daarvoor moet men meester Walter Van Steenbrugge zijn. Het mag wel eens gezegd worden – hij kent alle data uit het hoofd – dat hij zeer betrokken is en dat werk zeer toegewijd heeft gedaan. Iedereen die het goed voorheeft met slachtoffers, ongeacht de politieke kleur, weet dat er maar één correcte houding is: vaststellen wat niet te ontkennen valt en daar de juiste conclusies uit trekken. Dat verwachten wij dan ook.

Wat de Hoge Raad betreft, is het natuurlijk zo dat het verbeteren van het gerechtelijk systeem, wat een schitterend doel is, slechts kan gebeuren na het vaststellen van grove fouten. Ik denk dat de studie van de Hoge Raad over deze zaak zeer veel inzichten heeft opgeleverd over wat nooit meer mag gebeuren. We spreken dan vooral over controle en over een platform geven aan partijen die zich niet gehoord voelen. Het is eigenlijk onvoorstelbaar. We kunnen allerminst zeggen dat meester Van Steenbrugge uitblinkt in braaf of volgzaam zijn, maar toch staan we hier na vijftien jaar, op zo'n wijze in zo'n belangrijke zaak, met dergelijk maatschappelijk belang. Dat kan wel tellen.

Er zijn ook nog andere zaken die absoluut niet te miskennen vallen. Als we het gewoon eens oplijsten, is de chronologie zonneklaar. De stukken zijn zonneklaar. Er was spanning tussen de magistraten. Ik heb me afgevraagd waarover die spanning zou zijn gegaan. Kan het eigenlijk over iets anders zijn gegaan dan over een zeer correcte bejegening van de rechten van de slachtoffers? Welke spanningen zouden dat kunnen zijn? Weet men waarover die spanning ging? Ik heb daar nooit een deftig antwoord op gekregen, maar wat zou het anders kunnen zijn dan dat er partijen waren die het toch niet zo fijn vonden dat de rechten van de slachtoffers op een correcte wijze zouden worden bejegend. Daarover kan men spanningen hebben. Dat zegt veel natuurlijk.

Dan zien we ook de hele historie met de verjaring. Verjaring wordt door een rechter vastgesteld, een rechter die de tijdlijn kent en die alle feiten chronologisch op een rijtje voorgeschoteld krijgt, door ons of door het onderzoek. Men heeft zich dikwijls afgevraagd aan welke kant het openbaar ministerie eigenlijk stond. Waar zijn de slachtoffers door het openbaar ministerie geholpen? Als we die vraag stellen, is het antwoord ontstellend. In elk geval had het openbaar ministerie daar met zijn onderzoek toe kunnen bijdragen, ondanks het dispatchen over de verschillende gerechtelijke arrondissementen. Die onderzoeken moesten gebeuren en ze moesten ook terug worden samengebracht, om de tijdlijn te kunnen zien. Dan pas kan men het woord verjaring uitspreken. Dat moet door een rechter worden vastgesteld en niet door het openbaar ministerie. Zeggen het is verjaard, is een gratuite bewering die voor juristen van het hoogste niveau beschamend is. Welk ander woord zou men daarvoor moeten bedenken?

Ik denk dat er vandaag nog heel weinig voor de slachtoffers kan gebeuren. Ten eerste, de erkenning van het feit dat ze op drie fronten slachtoffer zijn geweest. Het is vreselijk dat we dat moeten zeggen. Ten tweede, de Belgische Staat moet eindelijk het enige doen wat nog kan en moet gebeuren, met name een ernstig herstelfonds creëren, zodat die mensen niet opnieuw, voor de vierde keer, in de kou staan.

Dat is wat ik nog even kwijt wilde.

Christoph D'Haese (N-VA): Aansluitend bij dat laatste, ik heb heel aandachtig naar u geluisterd en ik wil mij vanuit het Parlement richten tot de slachtoffers. Wij hebben niet voor niets twee onderzoekscommissies samengeroepen. Er werd *victimologisch* schitterend werk geleverd door de eerste commissie, onder het voorzitterschap van collega De Wit. Omdat men zich toen in een

electorale periode bevond, is het de beslissing van die commissie geweest om dat rapport van de Hoge Raad apart te houden en het te gebruiken om een heel duidelijke omschrijving te hebben *materiae*, *personae* en *temporis*, om alles te hebben en alles te kunnen onderzoeken. Dat is een blijk van respect vanuit het Parlement ten aanzien van de slachtoffers. Er mag daarover nooit enig misverstand bestaan. We hebben hier ook een vergadering gehad, die heel zwaar is binnengekomen bij mij, en ik denk ook bij elkeen die deel uitmaakt van deze commissie. Dat wil ik heel duidelijk zeggen aan de slachtoffers. Daar mag niet de minste twijfel over bestaan.

Walter Van Steenbrugge: Wij danken u daarvoor. Wij hebben dat ook gevolgd en de vraagstelling verraadt een grote betrokkenheid van alle parlementsleden. Als ik voordrachten geef, zeg ik aan de mensen dat men vaak de mond vol heeft over politici, maar dat ze ook moeten nagaan wat de parlementaire onderzoekscommissie heeft gedaan. Dan ziet men welk werk u hebt geleverd in een toch niet alledaagse materie. Wij hebben dat ook al gezegd aan de slachtoffers. Meester Mussche kan dat bevestigen. Wij willen u daarvoor bedanken.

Christoph D'Haese (N-VA): Dat hoeft niet, maar het wordt in dank aanvaard. Wij doen gewoon ons werk. Dat is de bedoeling, ook buiten het beeld van de media. We proberen de zaken heel goed en vooral rechtschapen te onderzoeken. Dat is wat we moeten doen en dat is moeilijk. We worden hier bijna met de sublimatie van slachtofferschap geconfronteerd. Er zijn al andere pijnlijke dossiers die de revue zijn gepasseerd, maar dit is verschrikkelijk. Het heeft jaren geduurd, eerst het slachtofferschap *stricto sensu*, dan de behandeling ervan en dan de niet-berechting ervan. Want, zoals u zelf ook hebt gezegd, waar staan we uiteindelijk?

Ieder woord in het rapport zou dus gewikt en gewogen moeten worden.

Ik begrijp ook dat wij tegenover de slachtoffers en zij die de slachtoffers verdedigen – ik heb er geen enkel probleem mee dit te beargumenteren – geen zwakgebod mogen doen. Dat mag niet. Dat moet een sterkgebod zijn. Wij mogen ook geen valse verwachtingen scheppen. Het moet geproportioneerd en evenwichtig zijn.

Wij kunnen de zaak heel steriel bekijken vanuit de aanpassingen die wij moeten doen in het Wetboek van strafvordering. Het zou echter meer moeten zijn. Het zou meer moeten zijn dan alleen maar een paar aanpassingen. Ik heb indertijd mogen meewerken aan de onderzoekscommissie over de aanslagen in Zaventem en Maalbeek. Ik ben in de

Bataclan geweest. Ik heb gezien wat er daar gebeurd is. Het is echter niet omdat wij wijzigingen in een dik boek inschrijven en omdat wij een Hoge Raad voor de Justitie oprichten dat alles in orde is. Er moet iets meer gebeuren.

Na lezing, volhardt en tekent,

Er zullen wetsvoorstellen worden ingediend. Het is ook een taak voor ons om ervoor te zorgen dat wij in een zo groot mogelijke consensus kunnen handelen. Wij zijn immers maar een deel van het Parlement. Wij moeten terugkoppelen naar de plenaire vergadering, waar 150 parlementsleden zich moeten uitspreken over wat wij hier adviseren of zeggen.

.....
Walter Van Steenbrugge

Ik wil nog één punt opmerken, opdat u het zou meenemen. Ik heb echter uit uw repliek begrepen dat u het zal meenemen. Dat is dat wij nooit of te nimmer de slachtoffers in de kou mogen laten staan. Dat mag niet gebeuren.

Wij zullen dus heel à fond doen wat wij moeten doen. U weet echter beter dan wie ook dat het debat heel tegensprekelijk is. Wij hebben sprekers gehoord die lijnrecht tegenover uw visie staan en die lijnrecht anders hebben getuigd. Ik moet daarbij denken aan mijn vroegere patron die ooit de volgende historische woorden uitsprak: "Wie van beide liegt?" Wij zitten dus bijna in dezelfde situatie, hoewel het niet over liegen gaat en er veel meer is. Hier gaat het over feiten die wij geobjectiveerd willen zien. Dat is ook al voldoende gebeurd. Daar stel ik u gerust over, wij weten wat er is.

De **voorzitter**: Wenst nog iemand te reageren?
(Nee)

Quelqu'un souhaite-t-il encore prendre la parole ?
(Non)

Je vous remercie chaleureusement pour votre venue, pour votre disponibilité et pour votre audition.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 17.15 uur.
La réunion publique de commission est levée à 17 h 15.

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Christine Mussche